

1. ป่าคลองโพงพาง แถบปากคลองถ้ำ คลองแหลม มีพื้นที่ ประมาณ 170 ไร่ มีไม้แสมและถั่วดำ ที่ขนาดซึ่งเป็นไม้ที่มีขนาด 1 นิ้ว ถึง 6 นิ้ว เป็นส่วนใหญ่ สำหรับกลางป่าจะเป็นไม้ขนาด 3-12 นิ้ว

2. ป่าคลองแหลม ถึงคลองบุเหราเล็กและคลองบุเหราใหญ่ มีพื้นที่ประมาณ 250 ไร่ ด้านคลองแหลม มีไม้ถั่วดำ ไปจนถึงยอดคลอง ไม้แสม ไม้การบูนมีอยู่บางส่วน อยู่ในลักษณะ รวมกันไม่มาก ลำคลองบุเหราเล็ก แถบริมปากคลอง เป็นไม้โกงกาง ใบเล็ก และใบใหญ่ ถั่วดำอยู่กลางป่าและยอดคลองคลองบุเหราใหญ่รวมกัน ขนาดของไม้ คลองแหลมมีประมาณ 4-6 นิ้ว, คลองบุเหราเล็ก 4-11 นิ้ว, คลองบุเหราใหญ่ 15-40 นิ้ว เป็นไม้ ปิปี 3-6 นิ้ว เป็นไม้ ถั่วดำ แสม และโกงกาง

3. ป่าคลองบุเหราใหญ่ถึงปากคลองสับงเล็ก มีเนื้อที่ประมาณ 310 ไร่ รัชหนึ่งเป็นไม้ถั่วดำหนาแน่นและอีกพื้นที่เป็นไม้โกงกางกับถั่วดำอยู่รวมกันแต่เป็นไม้ขนาด 2-12 นิ้ว ป่าทั้งหมดของคลองอยู่ในเกณฑ์ที่ดีไม่ต้องปลูกซ่อมแซมก็ถือว่าพันธุ์ฝักหล่นจากต้นก็สามารถให้ไม้เหล่านี้ฟื้นฟูเองได้เร็วก็เนื่องจากมีไม้หนาแน่นพันธุ์ฝักหล่นจากต้น น้ำไม่สามารถ พาลอยออกไปไหนได้มันจะติดอยู่ในช่วงน้ำลงตามรากไม้โอกาสที่จะแตกหน่อถึง 90 % ส่วน 5% สำหรับฝักที่หล่นในตอนช่วงน้ำมาก น้ำจะพาลอย อีก 2 % ปุเปี้ยวและสัตว์ที่กินราก ที่เริ่มแตกसानในฝัก 3% พักที่หล่นไม่ปักลงบนดิน

การเก็บข้อมูลในพื้นที่ 80 ตารางเมตร มีจำนวน หอย 100 ตัว หมายถึงป่าที่สมบูรณ์ ไม่ใช่ป่าที่เสื่อมโทรม หากใน 1 ไร่ มีหอย 5 ตัว ต้องหาสาเหตุว่าเพราะอะไรที่หอยมีน้อย ซึ่งพอจะสรุปว่ามาจากสาเหตุ 2 ประการที่ทีมวิจัยได้สำรวจพบคือ มีไม้ห่างทำให้เกิดความโล่ง พื้นที่มีไม้่น้อย (หรือว่างเปล่า)

สายพันธุ์ไม้โกงกางของคลองลิติแคระเกลี้ยง เกิดจากการขึ้นของไม้แน่นเกินไป และระยะพื้นที่ปลูกห่างกัน ครึ่งเมตร สภาพป่าที่สมบูรณ์ได้มาตรฐานจะมีระยะห่างของการปลูกประมาณ 1 เมตรครึ่ง ระยะห่างมากไม้สามารถเติบโตได้ดีกว่า ไม้ที่มีลำต้นใหญ่มากในลำคลอง เกิดจากการมีระยะเวลานานที่มนุษย์ไม่ได้เข้าไปตัดมัน

มีการแบ่งชั้นป่าออกเป็น 3 ชั้น คือ

1. ป่าชั้นนอก อยู่ริมทะเล มีพวกไม้โกงกางใบใหญ่ ผสมโกงกางใบเล็ก ไม้ปาด ไม้ปิปี
2. ป่ากลางป่า เป็นป่าผสมระหว่างไม้โกงกางใบเล็ก ไม้แสม ไม้ถั่วดำถั่วขาว ไม้ตะบูนดำ ตะบูนขาว ต้นแกมกุ่ม

3. ป่าพรุ เป็นป่าที่ติดกับที่ดอน เป็นป่าที่น้ำทะเลขึ้นถึง ป่าที่มีจอมปลวกเป็นลูกๆ (ชี้แคว่)

ส่วนความสมบูรณ์ของพันธุ์ไม้โดยสังเกตได้จากปริมาณของหอยที่อยู่ในลำคลองถ้ามีมากกว่า 100 ตัวในจำนวนป่า 1 ไร่แสดงว่า ป่านั้นมีความสมบูรณ์ไม่เสื่อมโทรม แต่ถ้าหากว่าป่านั้นมีหอยน้อยกว่า 5 ตัว แสดงว่าป่าตรงนั้นเกิดจากมีไม้ต่างๆ กันทำให้เกิดความโล่งมีจำนวนไม้ น้อยเป็นป่าที่ไม่สมบูรณ์ซึ่งจะต้องปลูกป่าเพิ่มส่วนป่าของชุมชนคลองลี้ดีจัดอยู่ในจำพวกป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์

และยังได้รู้ว่าหอยตาแดงส่วนใหญ่ชอบเกาะต้นไม้ที่มีลักษณะลื่น เช่นต้นแสม ต้นไทร (ถั่วขาว) ต้นแสมหนูมอ หอยเข้ชอบเกาะที่รากไม้โกงกางใบใหญ่ และตามรากของลำต้น พอน้ำขึ้นมากมันจะได้ตามตัวของต้นไม้ ซึ่งจะสังเกตได้ว่าเมื่อช่วงน้ำขึ้นมันจะได้ขึ้นไปอยู่บนต้นไม้และเราจะรู้ได้ว่าวันนั้นมีน้ำขึ้นอยู่ในช่วงระดับไหน

ผลจากการวัดความสมบูรณ์ของป่า

การวัดสภาพป่าของคลองลี้ดีทำให้ทราบว่า ป่าชายเลนชุมชนบ้านคลองลี้ดีอยู่ในระดับ 60 % โดยไม่ต้องไปปลูกทดแทน ผักที่อยู่ในลำต้นเมื่อถึงเวลามันแก่เต็มที่จะหล่นจากต้น ซึ่งมันสามารถฟื้นฟูด้วยตัวของมันเอง โดยไม่จำเป็นต้องปลูกทดแทน มันก็สามารถฟื้นฟูขึ้นมาได้

การที่คิดว่าป่าที่สมบูรณ์มีปริมาณไม้มาก และถูกตัดไปใช้ดินน้อยคงไม่เป็นไรจากที่ว่า สมบูรณ์ 60%อาจลดลงได้ 40 % เนื่องจากขาดการปลูกทดแทน จึงต้องหามาตรการปลูกป่าเพิ่ม

ชาวบ้านทุกคนที่ลงสำรวจในกิจกรรมครั้งนี้ตื่นเต้นดีใจกันมาก และสนุกกับการได้เรียนรู้ บางพื้นที่ที่ทีมสำรวจได้พบไม้โกงกางมีขนาดใหญ่ที่วัดรอบลำต้นขนาด 40 นิ้ว บางต้นขนาด 30 นิ้ว

คลองต่างๆ ในชุมชนคลองลี้ดี

ในชุมชนบ้านคลองลี้ดีมีคลองที่ชาวบ้านประกอบอาชีพประมง ซึ่งเป็นหัวใจหลักของคน ในชุมชนในการทำมาหาเลี้ยงชีพ ไม่ว่าจะเป็นสัตว์น้ำต่างๆที่อยู่ในคลองจากคำบอกเล่าของนาย สาหวน นายเด็น นายหยัน ผู้อาวุโสในหมู่บ้านและชาวบ้านในชุมชนอีกหลายคนได้เล่าให้ฟังว่า ในคลองมีปูดำมากมายนัก ชาวบ้านออกทำมาหากินในช่วงน้ำมากบางครั้งเดินลงจากเรือเท้าเหยียบไม่ถึงดินก็ถูกปูหนีบเท้า ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำ และด้านเครื่องมือก็ยังไม่มี มีเพียงการใช้เชือกมัดหัวไก่ หรือว่าปลาหย่อนลงไปในน้ำ เป็นเหยื่อในการจับปู หลังจากนั้นก็ใช้สวิงจับขึ้นมา ใช้เวลาไม่ถึงครึ่งชั่วโมงก็ได้ปูดำมาเป็นปึก ขนาดของมันตัวหนึ่งก็ตก

เหยียบไม่ถึงดินก็ถูกปูหนีบเท้า ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำ และด้านเครื่องมือก็ยังไม่มี มีเพียงการใช้เชือกมัดหัวไก่ หรือว่าปลาหย่อนลงไปในน้ำ เป็นเหยื่อในการจับปู

หลังจากนั้นก็ใช้สวิงจับขึ้นมา ใช้เวลาไม่ถึงครึ่งชั่วโมงก็ได้ปูดำมาเป็นปึก ขนาดของมันตัวหนึ่งก็ตก 1 กิโลกรัมถึง 2 กิโลกรัม ถือว่าใหญ่มาก ซึ่งไม่เหมือนในปัจจุบัน ตัวหนึ่งก็หนักเพียงครึ่งกิโลกรัม บางตัวก็ตกอยู่ประมาณครึ่งขีด

คลอง ในอดีต เป็นคลองที่กว้าง ชนิดเรือโตบสามหลัก เข้ามาจอดในคลอง เพื่อมาจอดรับไม้ เปลือกไม้จากชาวบ้าน หรือหลบมรสุม บ่งบอกถึง ความกว้าง ความลึกของคลอง

รวมถึงการทำลัมปทานป่าไม้ก็เริ่มขึ้น จากคำบอกเล่าเรื่องราวในอดีตเดี๋ยวนี้ได้กลายเป็นนิทานและตำนานให้คนรุ่นหลังได้รู้ เพราะในสภาพปัจจุบันการทำมาหากินของชาวบ้านเริ่มได้รับผลกระทบทุกๆปี โดยที่พี่น้องชาวบ้านไม่ได้นึก และไม่ทันคิดว่าสาเหตุของสัตว์น้ำต่างๆมันหายไปไหนหมด หายไปได้อย่างไร และตั้งแต่เมื่อไหร่

คลองพรายใหญ่ และคลองพรายเล็ก จากคำบอกเล่าคลองพรายใหญ่เป็นคลองที่กว้าง 8 วา และมีความลึก 3 วา ในช่วงที่น้ำขึ้นสูงสุดน้ำเชี่ยวมากและหมุนน้ำเป็นพรายในช่วงน้ำลงต่ำสุดน้ำจะไม่แห้งขาด สภาพป่าที่หนาที่บเพราะเป็นป่าไผ่สอย พันธุ์สัตว์น้ำก็มีมาก เป็นลำคลองที่ติดกับทะเลใหญ่ ส่วนสาเหตุที่เรียกว่าคลองพราย ตามความเชื่อที่ได้ประสบกับคนในอดีต ใครก็ตามที่ไปดักอวนมักจะติดกับผีพรายหลอกหรือเห็นผีพราย ส่วนคลองพรายเล็ก จะติดกับคลองพรายใหญ่ มีขนาดเล็กกว่าความกว้าง 4 วา ความลึก 2 วา จึงเรียกว่าคลองพรายเล็ก

คลองลิตี ในอดีตจากคำบอกเล่ามีไม้แสมมาก และมีพ่อค้าจากป็นัง (มาเลเซีย) ได้นำเรือสำเภาเข้ามาซื้อไม้ ในคลองลิตี ซึ่งเป็นคลองที่มีความกว้างมากถึง 16 วา น้ำลึก 6 วา ในช่วงน้ำขึ้นสูงสุด เรือสำเภาเข้ามาซื้อไม้ คือ แปก(ลูกคลอง) ส่วนไม้ที่รับซื้อคือ ไม้แสม ขนาดของไม้แสมเท่ากับหัวแม่มือ เพื่อนำไปทำไม้ลูกสักต่อเรือใหญ่เนื่องจากสมัยก่อนไม่มีตาปู จึงใช้ไม้ทำลูกสัก การนำเรือสำเภาเข้ามาบรรทุกไม้ต้องอยู่ประมาณ 15 วันจนถึง 1 เดือนกว่า ไม้จะเต็มลำเรือ และมีนายท้ายเรือด้วย คนที่เป็นนายท้ายเรือมีชื่อว่า ลิกี จึงเรียกคลองติดปากว่า คลองลิกี ซึ่งเป็นภาษามลายู ยากที่จะเขียนเป็นภาษาไทย เพราะสระไม่มี ต่อมาเป็นชื่อหมู่บ้านที่เป็นภาษาทางราชการที่เปลี่ยนมาเรียกว่า คลองลิตี

คลองท่าจีน มีชาวจีนจากประเทศมาเลเซีย ชื่อนายเอ็ง มาอยู่ในคลองจีนทั้งครอบครัว เห็นสภาพคลองจีนใหญ่มากความกว้าง 15 วา ความลึก 5 วา ในตอนที่น้ำขึ้นสูงสุด มีไม้หนาแน่นสามารถนำเรือใหญ่มาบรรทุกไม้ได้สบายและเป็นคลองที่ติดกับทะเลใหญ่ นายเอ็งเป็น

เค้าเก็บซื้อไม้ แสม, พังกา ไม้ถั่วดำ ไม้ไผ่ดัด แบบผ่าซีก การบรรทุกไม้ของนายเอ็ง ใช้เรือโตน เป็นลักษณะเรือคล้ายกับเรือสำเภา แต่แตกต่างที่เรือสำเภาใช้เครื่องยนต์ แต่เรือโตนต้องอาศัยใบ เรือที่ต้องอาศัยลม เลยเรียกชื่อตามบุคคลที่เข้ามาอาศัย ว่าคลองจีน

สภาพลำคลองในปัจจุบัน

เมื่อมาถึงยุคปัจจุบันจะเห็นว่าลำคลองขนาดความกว้างจะแคบลง ความลึกก็ลดหย่อน ไปด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

คลองพรายใหญ่มี ขนาดความกว้าง 3 วา ความลึก 2 วา ส่วนในช่วงน้ำลง น้ำจะแห้งขาด

คลองพรายเล็ก มีขนาดความกว้าง 2 วา ความลึก 1 ½ วา ส่วนในช่วงน้ำลง จะแห้งขาด

คลองลิตี มีขนาดความกว้าง 4 วา ความลึก 2 วา

คลองเพี้ยะ มีขนาดความกว้าง 2 วา ความลึก 1 ½ วา

คลองท่าจีน มีขนาดความกว้าง 5 วา ความลึก 2 ½ วา

ข้อมูลสภาพน้ำ สภาพลำคลอง จากตำนานและสามารถปะติดปะต่อ เรื่องราวในอดีต ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จากคำบอกเล่าของคนแก่ ๆ ว่ามีคลอง 3 ลูก ที่บ่งบอกว่าสภาพคลองมีความ กว้างขนาดเรือโตนเข้าไปบรรทุกไม้ได้ จึงแน่ชัดว่าสภาพน้ำต้องมีความเชี่ยวแล้วลึกบริเวณข้าง คลองมีไม้การบูน ไม้โกงกาง ไม้แสม ที่มีขนาดใหญ่มีรากยึดหน้าดินคงรักษาสภาพคลองและ สภาพน้ำเอาไว้ ได้เป็นอย่างดีสมบูรณ์แบบ

คลองในอดีตและปัจจุบันจะมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ในช่วงเวลาน้ำลงในอดีต น้ำ จะไม่แห้งขาด แต่ขณะเดียวกันในปัจจุบันน้ำจะแห้งสนิทไม่ว่าจะเป็นคลองใด ส่วนสาเหตุหลัก การตัดไม้เป็นส่วนใหญ่ทำให้เกิดดินข้างคลองพังลงมาในระยะเวลาหลายปีจึงเกิดสภาพคลองตื้น ความกว้างก็แคบลง เช่นคลองท่าจีน คลองลิตี คลองเพี้ยะ ไม่มีไม้ใหญ่ ไม่มีรากไม้ยึดหน้าดินเป็น พื้นที่ที่ชาวบ้านตัดไม้เพื่อนำไปขายให้กับเค้าแก่หล่มถ่าน ส่วนคลองพรายใหญ่ถึงแม้ว่าจะเป็นพื้นที่ป่าใช้สอยแต่ยังถูกลักลอบตัดไม้อยู่เหมือนกัน

เปรียบเทียบปัจจุบันหลังจากป่าถูกทำลายจนเสื่อมโทรมวังปลาที่ว่า กลับตื้นเขิน เวลาน้ำ ลงในช่วงน้ำใหญ่คลองบางแห่งน้ำจะแห้งขาด ปัจจุบันนี้วังต่างๆ ในอดีตก็เป็นเพียงนิทานที่เล่าให้ ลูกหลานได้ฟังเท่านั้น

ผลที่ได้จากการวัดสภาพน้ำ

จากการสำรวจสภาพน้ำ เจ้าน้ำที่ได้สรุปข้อมูล คือได้ข้อมูลจากการวัดสภาพน้ำจาก

4 คลองคือ คลองสุมังเล็ก คลองปูเระใหญ่ คลองจีน คลองลิตีมีดังนี้

1.วิธีการวัดสภาพน้ำ

จากการสำรวจสภาพน้ำ วัดคุณภาพน้ำ 3 ระดับคือชั้นบนสุดเพียงตักน้ำบนผิวน้ำ ชั้นกลางของน้ำที่มีความลึก 1 เมตรครึ่ง ชั้นล่างสุดของน้ำระยะ 3 เมตร เพื่อดูความเป็นกรด ต่าง และความเค็ม เจ้าหน้าที่ของศูนย์วิจัยฯ ได้นำน้ำแต่ชั้นมาใส่ในอุปกรณ์สาโนมิเตอร์ เพื่อวัดความเค็ม และวัดอุณหภูมิโดยใช้เทอร์โมมิเตอร์ และวัดความโปร่งแสง ความโปร่งใสของน้ำซึ่งดูลักษณะสีน้ำ โดยใช้อุปกรณ์เซคท์ดิส ซึ่งทำให้รู้ผลของน้ำ ทางเจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยฯ จะเก็บน้ำไปวัดให้ทุกเดือนเพื่อ ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสภาพน้ำ ว่ามีสารตกค้างหรือไม่ มีการบันทึกข้อมูลไว้เพื่อแจ้งให้กับชาวบ้านในชุมชนคลองลิดีรับทราบเพื่อจะได้แก้ปัญหาได้ทันเวลาที่ จากการสำรวจวัดคุณภาพน้ำ 3 ระดับคือชั้นบน กลาง ชั้นล่างสุด เพื่อดูความเป็นกรด ต่าง และความเค็ม เจ้าหน้าที่ได้นำไปเป็นแผนของศูนย์ในการเก็บน้ำไปเป็นตัวอย่างต่อไป

2. ผลจากการวัดสภาพน้ำ

จากการสำรวจวัดคุณภาพน้ำ 3 ระดับคือชั้นบน กลาง ชั้นล่างสุด เพื่อดูความเป็นกรด ต่าง และความเค็ม ผลของการวัดระดับน้ำของคลองลิดีพบว่า

1. ความเค็มปกติ สภาพน้ำเปลี่ยนสีขึ้นอยู่กับฤดู
2. สารพิษไม่ตกค้าง
3. สภาพน้ำไม่มีผลกระทบต่อพันธุ์สัตว์น้ำ ถ้าจะเลี้ยงปลากระชังจะไม่กระทบต่อพันธุ์ปลาเลี้ยง

3. ข้อเสนอแนะกับชาวบ้านที่สัมพันธ์กับสายน้ำแห่งคลองลิดี

ผลต่อชาวบ้านคลองลิดี เมื่อป่าสมบูรณ์ขึ้น ระบบการไหลเวียนของสายน้ำก็เปลี่ยนไป จากเดิมที่มีการตัดไม้ในช่วงมีการสัมปทาน ทำให้เศษไม้ใบไม้ในลำคลอง เน่าเหม็น ส่งผลให้ ปลาหายไปจากลำคลอง เมื่อได้มีการดูแลป่า ปลูก ปลา ก็กลับเข้ามาอยู่ในบริเวณลำคลองมากขึ้น ชาวบ้านได้อาชีพ เป็นแหล่งรายได้ เขตเศรษฐกิจของชุมชน นอกจากคนในพื้นที่จะมีอาชีพแล้ว คนหมู่บ้านอื่น ก็ยังเข้ามาทำมาหากินที่คลองลิดีแห่งนี้อีกด้วย และแถบคลองลิดีชาวบ้านมีอาชีพเสริมเพิ่มขึ้นคือ การเลี้ยงปลาในกระชัง

คุณค่า และประโยชน์ของคลอง

แหล่งจับสัตว์น้ำ อาชีพของคนในชุมชนที่ผูกพันกับคลอง มีการจับสัตว์น้ำ ดังนี้ ดักปูดำดักอวนปลากระบอก เก็บหอยจับแฉ่ง ในปัจจุบันอาชีพเหล่านี้ยังทำกันอยู่ในลำคลอง และออกไปหาแถวคลองอื่นด้วยก็เนื่องจากปริมาณของสัตว์น้ำลดลงไม่เหมือนในอดีตปูดำจะตกได้ต่อ

คนวันละประมาณ 13 กิโลกรัม แต่เดี๋ยวนี้ ได้วันละ 3 กิโลกรัม ซึ่งก็จะเหลือจำนวนเรือที่จับปูแค่เพียง 12 ลำ ในหมู่บ้าน ส่วนคนที่หาหอยจับจะมีเพียง 8 คนด้วยกัน อวนปลากระบอกก็เช่นเดียวกันคงเหลือเพียง 3 ลำ เพราะต้องออกไปหาในที่คลองอื่น

เส้นทางคมนาคมสัญจร การริเริ่มความคิดของชาวบ้าน ชวนกันจัดกลุ่มไปตัดไม้ขายส่งปิ้ง จึงเลือกคลองคลองหนึ่งพอที่เรือโตบจะเข้าไปจอดได้ คลองต้องลึกอย่างน้อย 3-4 เมตร แต่เวลาของเรือที่เข้าไปจอดต้องรอเวลาที่น้ำขึ้นหรือน้ำมาก เพราะว่าเรือมีขนาดใหญ่เรือจะจอดจนกว่าไม้จะเต็มลำเรือถึงจะออกจากท่า เรือโตบเป็นเรือใบที่มีใบ 3 ใบ อยู่หัวเรืออยู่กลางลำเรือ และอยู่ที่ท้ายเรือซึ่งเป็นใบเล็ก บางคนเรียกว่าเรือสามหลัก หรือจะเรียกว่าเรือลำภา และในระหว่างที่รอให้เรือเข้ามาบรรทุกสินค้า นั้น ชาวบ้านได้มาสร้างหน้า (กระต๊อบ) ริมชายฝั่ง เพราะว่ากว่าสินค้าจะเต็มลำเรือต้องใช้เวลาเป็นเดือนๆ

ฝั่งกับการขยายพันธุ์ในป่าชายเลน

ทีมลงเก็บข้อมูลป่าชายเลนได้พบว่า ฝั่งเป็นสัตว์ชนิดหนึ่งที่ชอบทำรังในป่าชายเลน และปากการทำรังของฝั่ง ไม่ได้ทำตลอดทั้งปี ฝั่งมักจะทำรังในป่าชายเลน เพียง 3 เดือน เริ่มจากปลายเดือนเมษายนจะไปหมดปลายเดือนกรกฎาคม ฝั่งเป็นที่น่าสนใจให้เห็นมีความสัมพันธ์กับป่าชายเลนที่เดียวเราสามารถรู้ได้ว่า ฝั่งจะทำรังมีการสังเกตเห็นได้ชัดเจน ว่าช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ต้นและกลางเดือนเมษายน ต้นไม้เริ่มผลัดใบถึงกลางเดือนเมษายนต้นไม้เริ่มแตกใบพร้อมออกดอกโดยเฉพาะต้นบุน เป็นไม้ป่าชายเลนชนิดเดียวที่มีการผลัดใบส่วนไม้แสม ปิปี ปาด ถั่วดำ ผลัดใบเหมือนกัน แต่จะผลัดใบพร้อมกับแตกใบแล้วออกดอก ด้วยเหตุนี้เองฝั่งจะเริ่มลงทำรัง เอาเกสรดอกไม้เหล่านี้เป็นน้ำฝั่ง ส่วนคลองลิติ คลองพลาย คลองเพี้ยะ คลองจีน ฝั่งจะลงทำรังแต่ละปี ประมาณ 30-50 รัง ทำให้พี่น้องได้ฝั่งเพื่อเอาน้ำฝั่งมาทำยา ปิหนึ่ง ๆ นับว่าหลายบาททีเดียว พี่น้องที่มาจับฝั่งมาจากอำเภอละงู เช่น บ้านนาพญา บ้านดิงหงี บ้านปากบารา บ้านเกาะยวน

ฝั่งจะเอาน้ำหวานจากต้นไม้ในป่าชายเลนดังนี้

1. ดอกไม้ต้นแสม	2. ดอกไม้ต้นปิปี	3. ดอกไม้ต้นแกมกุ่ม
4. ดอกไม้ต้นมูตา	5. ดอกไม้ต้นสาวดำ	6. ดอกไม้ต้นตำเสา
7. ดอกไม้ต้นพังกา	8. ดอกไม้ต้นไต่ด	9. ดอกไม้ต้นลำพูน

ฉะนั้นความผูกพันหรือความสมบูรณ์ของป่าเลนทำให้สัตว์หลายชนิด ที่ต้องพึ่งพาอาศัยกันและกัน การทำรังของ ฝั่ง จะเลือกต้นไม้ทำรัง จากการสัมภาษณ์พี่น้องได้ข้อมูลว่า เพราะเหตุใดฝั่งมักจะไมเกาะกิ่งไม้เล็ก ๆ หรือต้นไม้เล็ก ๆ เพราะว่าไม่สามารถรับน้ำหนักไม้ไหว

ฝักรที่ชอบเกาะไม้ในป่าชายเลนเพื่อทำรังมีดังนี้

1. ต้นปีปี 2. ต้นแสม 3. ต้นบูตา 4. ต้นปาด
5. ต้นดูน 6. ต้นพังกา 7. ต้นการบูร

(ฝักรที่ชอบทำรังมากที่สุดคือต้น ปีปี และต้นพังกา)

การขยายพันธุ์ของป่าชายเลน

ฝักรกับการขยายพันธุ์ของไม้ในป่าชายเลน ต้นไม้ในป่าเลนเริ่มมีการผลัดใบ ปลายเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน หลังจากผลัดใบก็เริ่มออกดอก จากเดือนเมษายน-กรกฎาคม เป็นที่น่าสังเกตให้เห็นว่าฝักรเป็นสัตว์ชนิดหนึ่งที่ชอบทำรังในป่าเลนนอกจากปากบ ในช่วงป่าเลนออกดอก ฝักรจะเอน้ำหวานจากต้นไม้เหล่านี้ ไปเพื่อทำรังและเลี้ยงลูก ดังนี้ ดอกไม้แสม ดอกสาวดำ ดอกไม้ปีปี ดอกชิงช้า ดอกแก้วกุ่มมอ ดอกพังกา ดอกมูตา ดอกไต้ด ดอกการบูร ฉะนั้นฝักรเป็นสัตว์ชนิดหนึ่งที่มองเห็นแล้วว่าต่อไป ถ้าหากป่าเกิดการเสื่อมโทรม มีไม้ขนาดเล็ก ในป่าเลนจะไม่ได้ทำรัง ไม่ได้ผลประโยชน์ เป็นไปได้ถ้าทราบใดคนกับป่าไม่เห็นคุณค่าและไม่รักษาป่าให้สมบูรณ์ แบบยั่งยืน

ต้นไม้ป่าชายเลนเช่น ต้นไม้แสม พังกา ปาด ถั่วดำ พุน ปีปี ช่วงเป็นดอกในเดือนเมษายน – กรกฎาคม ช่วงฝักรเกาะเกาะเกาะการขยายพันธุ์ลงสู่ดินเดือนกันยายน – ตุลาคม สำหรับการขยายพันธุ์ของต้นปาด มีโอกาสเพียง 5% เนื่องจากสาเหตุต้นปาดจะขึ้นอยู่ตามหัวเกาะและท้ายเกาะ ริมทะเลและปากคลองเมื่อฝักรเกาะจะหล่นจากต้น ลงสู่ดินมีโอกาสดังนั้น น้ำพาฝักรเหล่านี้ตามน้ำจนทำให้การขยายพันธุ์เป็นไปได้น้อยมากทีเดียว เห็นได้ชัดว่าปากคลองลิตีมีอยู่เพียง

1 ต้น ปากคลองจัน 1 ต้น การขยายพันธุ์สามารถเรียงตามลำดับได้ดังนี้

พันธุ์ไม้ที่ขยายพันธุ์ได้มาก

1. พันธุ์ไม้พังกา พันธุ์ไม้ปีปี พันธุ์ไม้แสม พันธุ์ไม้ถั่วดำ พันธุ์ฝักรเมื่อหล่นลงมามันจะปักท้ายมันจะแหลม ถ้าหล่นในขณะน้ำแห้งท้ายจะปักดิน พอมีน้ำมากหัวมันจะฟู มันจะกดพื้นดิน พอมีน้ำแห้งมันจะปักเอง ซึ่งมันสามารถเพาะพันธุ์เองได้ง่าย ไม่ทั้ง 4 ชนิดนี้พันธุ์ฝักรจะมีลักษณะเหมือนกัน

พันธุ์ไม้ที่ขยายพันธุ์ได้น้อย

1. พันธุ์ต้นไม้บอน พันธุ์ต้นไม้ถั่วขาว ไม้ปาด ไม้ปี่ปี่ พันธุ์ไม้ทั้ง 4 ชนิดนี้จะมีคุณสมบัติเหมือนกันคือเกิดจากลูกพันธุ์ฝักเมื่อมันหล่นจากต้นมันจะลอย พอน้ำขึ้นถึงมันจะลอยไปตามน้ำ ออกนอกป่าไปในทะเล บางส่วนจะไปติดตามรากต้นพังกา ตามตลิ่งและเติบโตตามแนวชายฝั่ง ทำให้ขยายพันธุ์ได้น้อย

คุณสมบัติของพันธุ์ไม้บางชนิด ไม้โตเนื้อแข็ง ลำต้นจะยาวสามารถใช้ในการทำประมง เช่นทำโพงพาง ทำพวกอุปกรณ์ที่จับปู ทำอวนปูดำ ปูม้า ทำหลักไซ ทำสะพานเล็กๆ ตามแนวท่าเรือ ต้นจากชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์นำไปทำเครื่องจักสาร ใบห่อขนม ยอดอ่อนทำนุหรี ทำน้ำตาลจาก ลูกเอามาทำเป็นอาหาร คุณสมบัติของไม้โกงกาง เป็นไม้เนื้อแข็ง มักนิยมเผาถ่านจะได้ถ่านที่มีเนื้อแข็งสามารถติดไฟนาน ไม้ปี่ปี่สามารถทำยาแก้นิ่วได้ โดยเฉพาะไม้ที่ตายแล้ว ไม้ชนิดอื่นสามารถใช้ทำฟืนได้ดี และนำไปใช้ในการสร้างบ้าน และใช้ในการทำประมง

คุณค่า และประโยชน์จากป่าชายเลน

1. การใช้ประโยชน์จากไม้โดยตรง เนื่องจากในสมัยก่อนการสัญจรของชุมชนลำบาก การใช้ไม้ในการสร้างบ้านเรือนจึงใช้ไม้ในป่าชายเลนเพราะมีพันธุ์ไม้มากมาย และไม้ที่มีขนาดโตๆ อาทิเช่น ไม้การบุนดำ การบุนขาว ไม้ตูม
2. แหล่งเพาะพันธุ์สัตว์สัตว์น้ำวัยอ่อน ป่าชายเลนเป็นที่อยู่อาศัยวัยอ่อน ก่อนออกสู่ทะเลเล็กในป่ามีอาหารประเภทแพลงตอน จากการทับถมของเศษไม้ที่ตาย ใบไม้ และย่อยสลาย เกิดเป็นธาตุอาหาร ให้กับสัตว์น้ำวัยอ่อน นอกจากนั้นเป็นที่หลบหลีกสัตว์น้ำใหญ่ โดยธรรมชาติของสัตว์ สัตว์ใหญ่กินสัตว์เล็ก ดังนั้นจึงเป็นที่หลบซ่อนของของสัตว์น้ำเล็ก เป็นสถานที่ปลอดภัยที่สุด
3. ยึดหน้าดิน ป้องกันตลิ่งพัง ความอุดมสมบูรณ์ของป่า รากของต้นไม้ที่อยู่บนคลองทั้งงอกออกมาเหนือพื้นดินมีไม้ไม้ที่ชนิดที่มีรากงอกมาเป็นจำนวนมาก เช่น ไม้พังกา ไม้การบุน ไม้ปี่ปี่ ซึ่งรากของต้นไม้เหล่านี้ช่วยในการหายใจ จากการดูดอาหาร และรากทำหน้าที่ยึดลำต้น รากไม้เหล่านี้เป็นจากก้ำกัยธรรมชาติ เช่น ช่วยในการป้องกันลมพายุ การพังทะลายของหน้าดิน และทำหน้าที่คล้ายเสาธงตามธรรมชาติ ช่วยกันกรองสิ่งที่เป็นปฏิปักษ์ต่างๆได้ที่มาพร้อมกับกระแสน้ำในลำคลอง

4. กรองน้ำ ปรับสภาพน้ำตามธรรมชาติ รากของต้นไม้ที่งอกออกมาตามริมคลอง จะทำหน้าที่เป็นตะแกรงมีแขนงมากมายโดยเฉพาะไม้พังกา จะช่วยกรองขยะของเสียที่ลงสู่ทะเล ป้องกันการเน่าเสียของน้ำ ซึ่งมีผลต่อการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำ
5. แหล่งอาศัยของสัตว์ป่า ผีเสื้อ ค้าง นกก นก งู หนู สร้างความสมดุลทางธรรมชาติ การพึ่งพาอาศัยซึ่งกัน และกัน

ข้อมูลพันธุ์ไม้ในป่าชายเลนบ้านคลองลิติ

ชื่อพันธุ์ไม้	แหล่งที่พบ	คุณประโยชน์
1. ถั่วขาว ไม้ไผ่ ชื่อสามัญ ชื่อภาษาถิ่น	อยู่ทั่วไปบริเวณคลองลิติ ชอบขึ้นในสภาพดินที่น้ำเค็มท่วมถึง รากใช้เป็นตัวยึดหน้าดิน กลั่นกรองเศษ ของใบไม้ต้นไม้ ก้อนน้ำไหลลงสู่ลำ คลอง	ต้นใช้ทำ บ้าน ไม้พื้น ผล กินได้
2. ต้นแป้ง ชื่อสามัญ	อยู่บริเวณยอดคลองลิติ ชอบขึ้นในสภาพดินที่น้ำเค็มขึ้นถึง อยู่ตามบริเวณทั่วไปตามริมน้ำ ช่วยยึด หน้าดิน ช่วยกลั่นกรองเศษใบไม้ก่อน น้ำไหลลงสู่ลำคลอง	ต้นใช้ทำ ไซปลา, ทำกระ ดือบ หยวก ยอดอ่อนกินได้
3. ต้นแก้มหม้อ ชื่อสามัญ	อยู่ตามป่าและที่สูงบริเวณคลองลิติ ชอบขึ้นในสภาพดินเค็มน้ำท่วมถึง ป้องกันหน้าดินพัง	ต้น ใบ และดอกใช้ทำ ยาสมุนไพร ราก, ผล ทำยาแก้ฝี
4. โปรงขาว ไม้แหมะ ชื่อสามัญ ชื่อภาษาถิ่น	ขึ้นอยู่ตามป่าทั่วไปของคลองลิติ บริเวณรอบนอก ชอบขึ้นในสภาพดิน เค็มน้ำท่วมถึง รากเป็นตัวยึดกลั่นกรองเศษไม้ใบไม้	ต้นใช้ทำบ้าน , ทำรั้ว บ้านและใช้สอย เปลือกใช้ทำสีย้อมผ้า แห อวน
5. ไม้ตะบูน ไม้ยี่หระ ชื่อสามัญ ภาษาถิ่น	ขึ้นอยู่ปะปนตามป่าทั่วไปของคลองลิติ ชอบขึ้นในดินน้ำทะเลขึ้นถึง รากช่วยกรองเศษไม้ ใบไม้ต่างๆ	ต้นใช้ทำบ้านเรือน เปลือกใช้ทำสีย้อมผ้า ผลเป็นยาแก้ปวดท้อง
6. ย่านสาวดำ ชื่อสามัญ	ชอบขึ้นบริเวณในลำคลองทั่วไปของ คลองลิติ	ยอด กินได้ เถาวัลย์ ใช้ทำเครื่อง จักรสารและใช้มัดปู

7.หวายลิง		อยู่ตามป่าสูงริมคลองทั่วไปของคลองลิตี ชอบขึ้นที่เป็นดินดอนน้ำเค็มขึ้นถึง ลำต้นเป็นเถาวัลย์ช่วยกรองเศษใบไม้ ต่างๆ ในลำคลอง	ลำต้น ใช้ทำเครื่องจัก สาน เย็บจาก ลูก ทำยาแก้คัน
8.ไม้ปีใหญ่		อยู่บริเวณดินดอนตามริมคลอง ชอบขึ้นตามดินป่าพรุ น้ำเค็มขึ้นถึง ช่วยกรองเศษใบไม้ต่างๆ ในล คลอง	ยอดกินได้ ใบ นำไปทำยาสมุนไพร
9.ไม้ตาตุ่มทะเล ไม้มูตา	ชื่อสามัญ ชื่อภาษาถิ่น	ขึ้นอยู่ตามป่าทั่วไปของคลอง ชอบขึ้นในดินป่าพรุ น้ำท่วมขัง ลำต้นช่วยกรองของเสียก่อนลงทะเล	ต้น ทำบ้าน ,แปรรูปทำ กระดานเรือ ใบ ใช้ทำยามาเชื้อ
10.ต้นจาก	ชื่อสามัญ	อยู่ตามแถวยอดคลองลิตี ชอบขึ้นในดินน้ำท่วมขัง ป่าพรุ ช่วยกรองน้ำเสียก่อนลงทะเล	ต้น ใช้ทำลวด เย็บจาก ใบ ใช้ห่อขนม ,ใช้ทำ บุหรื ก้าน ทำเครื่องจักรสาน ลูก รับประทานได้
11.ต้นลำเท็ง ต้นลำทิง	ชื่อสามัญ ชื่อภาษาถิ่น	อยู่ ตามริมป่าทั่วไปของคลองลิตี ชอบขึ้นในดินที่มีน้ำกร่อยท่วมขัง ที่เป็น น้ำเค็ม และน้ำจืด ลำต้นคล้ายเถาวัลย์ ช่วยกรองเศษ ใบไม้ต่างๆในลำคลอง	ต้น ใช้ทำไซดักปลา ยอด รับประทาน อาหาร มักนิยมทำแกง เลียง
12.ไม้ถั่วขาว ลังกาไค	ชื่อสามัญ ชื่อภาษาถิ่น	อยู่บริเวณตามป่าทั่วไปของคลองลิตี ชอบในดินที่มีน้ำทะเลท่วมถึง รากช่วยยึดหน้าดิน	ต้น ใช้ทำบ้าน ,ทำไม้ ฟืน,ทำรั้วบ้าน
13.ไม้สัง้า สีหง้า	ชื่อสามัญ ชื่อภาษาถิ่น	อยู่บริเวณตามป่าและริมคลองทั่วไป ของป่าชายเลนคลองลิตี (ที่คลองปูเรา มากที่สุด) ชอบขึ้นตาม ดินที่มีน้ำทะเลท่วมถึง ช่วยยึดหน้าดินป้องกันดินพัง ลดการ เซาะกรากของน้ำ	ต้น ทำบ้าน ,ไม้ทู่

14.ต้นลามก		อยู่ตามชายนา แถวริมคลองลี้ดี ชอบขึ้นตามดินที่มีน้ำเค็มขึ้นถึง	ใบ, ยอด ใช้แกงกินได้ ลูก กินได้
15.ไม้ตำเสา ตุ้ม	ชื่อสามัญ ชื่อภาษาถิ่น	อยู่ตามริมคันนา ป่าชายเลนคลองลี้ดี ชอบขึ้นในดินที่มีน้ำทะเลท่วมถึง ช่วยยึดหน้าดินป้องกันดินพัง	ต้น ทำบ้านเรือน , เสา โพงพาง, ลูก กินได้ กระะซัง, โครงกระซัง ปลา
16.ไม้พังกาหัวสุมดอกขาว และดอก แดง โต	ชื่อสามัญ ชื่อภาษาถิ่น	อยู่ตรงกลางป่าของคลองลี้ดี ชอบขึ้นในดินดอนที่มีน้ำเค็มขึ้นถึง รากป้องกันการไหลเชี่ยวของน้ำ ช่วย ยึดหน้าดินป้องกันดินพัง	ต้น ใช้ทำบ้าน
17.สามแรง / สามกา		อยู่ตามคันนา ชายคลองของคลองลี้ดี ชอบขึ้นตามดินดอนทั่วไปที่มีน้ำเค็มขึ้น ถึง	ต้น ทำยาสมุนไพร ใบ ใช้ทำยาพยาธิ
18.ต้นกลมนก		อยู่แถวริมน้ำของคลองลี้ดี ชอบขึ้นตามดินปลวก ดินดอน น้ำทะเล ขึ้นไม่ถึง	ต้น ใช้ทำขอบไซ ลูกกินได้ , ใช้ทำยา
19.ย่านลิ้งด		อยู่ตามต้นไม้ทั่วไป บริเวณคลองลี้ดี ชอบขึ้นตามดินที่มีน้ำท่วมขัง ลำต้น เป็นเถาวัลย์	ต้น ใช้ทำขอบไซ, ทำ ฟาก, ทำขอบ, เชือกสาน ฟาก
20.ย่านโมโฮ		อยู่ตามริมคลองของคลองลี้ดี ชอบขึ้นตามดินดอน ที่เป็นดินเค็ม	ลำต้น และใบ ใช้ทำยา แก้คัน ยอดกินได้
21.ต้นแมงขอ		อยู่ตามริมคลอง ริมน้ำของคลองลี้ดี ชอบขึ้นในดินที่เป็นน้ำกร่อย รากช่วยยึดหน้าดิน ป้องกันตลิ่งพัง	ราก แก้ปวดฟัน ลูก กินได้
22.ต้นมีมี ปี่	ชื่อสามัญ ชื่อภาษาถิ่น	มีอยู่ 2 ชนิด สีขาวอยู่กลางป่าในคลอง ลี้ดี สีดำ อยู่ตามป่าชายเลน ชอบขึ้นในดินทุกสภาพ ที่มีน้ำทะเล ท่วมถึง	ลำต้น ใช้ทำบ้านเรือน ต่อไม้ที่ตาย ใช้ทำยา กันยุง

	รากช่วยยึดหน้าดิน ป้องกันน้ำชะ	
23. ไม้เนียน	อยู่ตามริมคันนาของคลองลี้ดี อยู่ได้ทั้ง 2 น้ำทั้งน้ำกร่อย และน้ำเค็ม รากช่วยยึดหน้าดิน ป้องกันน้ำชะ	ต้น ใช้ทำบ้านเรือน ลูก รับประทานได้
24. ไม้ปอทะเล	อยู่ริมดอน ตามริมทุ่งนา ชอบขึ้นอยู่ตามชายฝั่งที่เป็นดินกร่อย รากช่วยยึดหน้าดิน ป้องกันน้ำชะ	ต้น ใช้แปรรูป ทำกังเรือ , กระดานเรือ
25. ต้นหูขวาง	อยู่ตามริมทะเล	ต้นแปรรูป ทำดานกั เรือ
26. ต้นลุนไต่	อยู่ตามริมคลอง	ใบเอามาทำยาแก้คัน
27. ผักหวาน	อยู่ตามริมคันนา	ใบนำมาทำอาหาร ทำ แกงเลียง
28. ไม้ดูหงุน	อยู่ตามป่ายอดคลอง	ต้นทำด้ามขวาน, ลูกทำยาแก้คัน
29. ผักเปี้ย	อยู่ตามคันนา	ต้น ทำเป็นอาหาร ผัก เหนาะ
30. นาวผี	อยู่ตามป่าริมคันนา	ต้นเอามาทำด้ามขวาน
31. ไม้มีมีผู้	อยู่ตามชายคลอง	ต้น ใช้ทำเสาสะพาน
32. หวายน้ำเค็ม	อยู่ตามยอดคลอง	ต้นทำไซ ยอดเอาไป แกง
33. เห็ดแหม	อยู่ตามป่าทั่วไป	นำไปเป็นอาหาร
34. เห็ดแครง	อยู่ตามต้นไม้ที่ตายแล้ว	นำไปเป็นอาหาร
35. ต้นลำไย	อยู่ตามป่าทั่วไป	ต้นทำไซ ลูกกินได้
36. เตยป่านัน	อยู่ตามยอดคลอง	ใบนำไปทำเป็นเสื่อปูที่ นอน
37. เตยหนู	อยู่ตามยอดคลอง	ลูกทำยาแก้คัน
38. ต้นเป้	อยู่ตามยอดคลอง	ต้น แปรรูปทำกระดาน บ้าน
39. ไม้พังกาดำ	อยู่ตามป่าที่สูง ช่วยลดการไหลเชี่ยว	ต้น แปรรูปทำบ้าน

	ของน้ำ ป้องกันดินพัง	
40ไม้ปาด	อยู่ตามชายทะเล ช่วยลดการไหลเชี่ยว ของน้ำ ป้องกันดินพัง	ต้น แปรรูปทำกระดาน บ้าน

ข้อมูลพันธุ์สัตว์น้ำในป่าชายเลนคลองลิตี

ชื่อสัตว์น้ำ	แหล่งที่พบ	คุณประโยชน์
1. ปูเปี้ยว	ตามคันนาทั่วไปของป่าชายเลน คลองลิตี	นำไปทำอาหาร, ทำปุ๋ยคอก
2. ปูดำ	อยู่ป่าทั่วไปของคลองลิตี	เป็นสัตว์เศรษฐกิจ เอาไปทำ อาหาร
3. ปูโบ	อยู่ตามทั่วไปของคลอง มักหลบ ตามซอกหิน	นำมาเป็นอาหาร
4. ปูเหล็กไฟ	อยู่ตามทั่วไปของคลอง มักหลบ อยู่ตามหิน	นำมาเป็นอาหาร
5. หอยแครง	อยู่ตามชายทะเล ที่เป็นดอนทราย	นำมาเป็นอาหาร
6. หอยเขี้ยว	อยู่ในป่าโกงกาง ริมชายทะเล ตาม ต้นไม้ ใบไม้	นำมาเป็นอาหาร
7. หอยลอกัน	อยู่ตามป่าชายเลนทั่วไป ตามแอ่ง น้ำเค็ม	นำมาเป็นอาหาร
8. หอยควาย	อยู่ตามร่องคลอง, ตามแอ่งน้ำเค็ม	นำมาเป็นอาหาร
9. หอยเตี๋ย (หอยนางรม)	อยู่ตามริมคลอง ตามรากไม้ โกงกาง	นำมาเป็นอาหาร
10. หอยตาแดง (จั๊บน้ำ)	อยู่ในป่าชายเลน ตามกิ่งไม้ ต้นไม้ ทั่วไป	นำมาเป็นอาหาร
11. กุ้งกุลาดำ	อยู่ตามในคลอง	นำมาเป็นอาหาร (สัตว์เศรษฐกิจ)
12. กุ้งเคย (กุ้งตัวเล็กๆ)	อยู่ตาม ริมคลองลิตี	นำมาเป็นอาหาร, ทำกะปิ
13. ปลิงทะเล	อยู่ตามริมทะเล	ทำเหยื่อตกปลา และใช้ทำ ยา
14. ปลาตีน	อยู่ตามริมคลองทั่วไปที่เป็นดิน โคลน	ทำเหยื่อตกปลา
15. ปลากระบอก	อยู่ตามริมคลองที่เป็นหาดและ	นำมาเป็นอาหาร

	เป็นดินโคลน	
16. ปลากระพง	อยู่ตามริมคลองทั่วไป	นำมาเป็นอาหาร
17. ปลามิหิ้น (ปลาตุกทะเล)	อยู่ในคลองทั่วไป ตามแอ่งน้ำเค็ม	นำมาเป็นอาหาร
18. ปลาดอกแดง	อยู่ตามในคลองทั่วไป ตามแหล่ง หิน ชอกหินปะการัง	นำมาเป็นอาหาร
19. ปลายินหา	อยู่ตามลำคลองโดยทั่วไป ตาม ชอกหิน แหล่งหินปะการัง	นำมาเป็นอาหาร
20. ปลาโตง	อยู่ในลำคลองโดยทั่วไป	นำมาเป็นอาหาร
21. ปลาสุ้มเปต	อยู่ในลำคลองโดยทั่วไป	นำมาเป็นอาหาร

ข้อมูลพันธุ์สัตว์บกในป่าชายเลนบ้านคลองลิติ

ชื่อพันธุ์สัตว์บก	แหล่งที่พบ	คุณประโยชน์
1. ลิง	อยู่ตามป่าทั่วไปของคลองลิติ คลองปูละ เรา ตามป่าชายเลน	เป็นสัตว์อนุรักษ์ ห้ามจับ (เป็นสัตว์ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ปัจจุบันเหลืออยู่ 7 ตัวใน คลองลิติ)
2. มดแดง	อยู่ตามต้นไม้ทั่วไป ชอบทำรัง	ไข่มดแดงนำมาเป็นอาหารมนุษย์ และอาหารนก
3. ตัวเงิน ตัวทอง	อยู่ตามชายคลองทั่วไป	สัตว์อนุรักษ์
4. นกเขา	อยู่ตามทุ่งนา ตามต้นไม้ ของคลองลิติ	สัตว์อนุรักษ์
5. นกควัก	ตามทุ่งนา ตามป่าชายเลนที่เป็นดิน ดอนโดยทั่วไป	เป็นอาหารของมนุษย์
6. นกพังก่า	ตามชายคลองโดยทั่วไปของคลองลิติ	สัตว์อนุรักษ์ (เสี่ยงของมันเป็นบ่อ เวลาน้ำขึ้นน้ำลง)
7. นกเหยี่ยว	อยู่ทั่วไปตามชายทะเล คลองลิติ , ตามท้องฟ้า	สัตว์อนุรักษ์(เสี่ยงของมันเป็น สัญญาณเตือนภัย เวลาพายุจะ เกิด)
8. หลิ้น	อยู่ตามที่สูง ที่เป็นดินดอนอยู่ในรูตาม ต้นไม้	เป็นสัตว์อนุรักษ์ ห้ามจับ (ปัจจุบันเหลือน้อย)
9. นกตีเหล็ก	อยู่ตามริมทะเล	เป็นสัตว์อนุรักษ์ ห้ามจับ
10. งูเห่า	อยู่ตามต้นไม้	เป็นสัตว์มีพิษ ที่กำลังสูญพันธุ์
11. นกกาน้ำ	อยู่ตามริมคลองลิติ โดยทั่วไป	เป็นสัตว์อนุรักษ์ ห้ามจับ
12. ผึ้ง	อยู่ตามต้นไม้ปื	ให้น้ำผึ้ง เป็นอาหาร, ทำเป็นยา
13. เต่าน	อยู่ตามต้นไม้ กิ่งไม้ ทั่วไปของ คลองลิติ	เป็นสัตว์มีพิษ
14. ค่าง	อยู่ตามป่าทั่วไป	ปัจจุบันเป็นสัตว์อนุรักษ์ ห้ามจับ
15. จันใจ	อยู่ตามโพรงไม้ทั่วไป	ให้น้ำตาลเป็นยา และอาหาร

16. มูฮั้ง (ชะมด)	อยู่ตามต้นไม้ทั่วไป	เป็นสัตว์อนุรักษ์ ห้ามจับ (เป็นสัตว์ที่ใกล้จะสูญพันธุ์)
17. หมูป่า	อยู่ตามป่าทั่วไป	เป็นสัตว์อนุรักษ์ ห้ามจับ
18. ไก่ป่า	อยู่ในคลองอูบั้ง และเขตป่าชายเลน คลองลัดดี	เป็นสัตว์อนุรักษ์ ห้ามจับ (กำลังจะสูญพันธุ์)
19. ช้าง	อยู่ตามไพร่ไม้ทั่วไป	ให้น้ำผึ้งเป็นยา และอาหาร
20. งูกะปะพังกา	อยู่ตามป่า , ราก ไม้โกงกาง โดยทั่วไป	เป็นสัตว์มีพิษให้โทษ อันตราย
21. กระรอก	อยู่ตามต้นไม้ทั่วไปของป่าชายเลน คลองลัดดี	เป็นสัตว์อนุรักษ์ ห้ามจับ

จากการสำรวจสภาพป่าโดยการสุ่มจากพื้นที่ป่าแบ่งเป็น 8 แปลง เป็นดังนี้

ชนิดไม้	ขนาดไม้ / ปริมาณที่พบ	จำนวนต้น								
		แปลงที่1	แปลงที่2	แปลงที่3	แปลงที่4	แปลงที่5	แปลงที่6	แปลงที่ 7	แปลงที่8	รวม
แสม (โปรงขาว) (สุ่มจากพื้นที่ วิจัย ป่าชาย เลน คลองลัด 300 ไร่)	1	-	41	-	-	-	1	-	-	42
	2	-	1	-	-	-	-	-	-	1
	3	-	-	-	9	-	3	70	3	85
	4	5	-	-	-	-	-	-	-	5
	8	12	-	-	-	-	-	-	-	12
	10	-	-	1	10	-	-	-	-	11
	จากพันธุ์ไม้ทั้งหมดพบพันธุ์ไม้ 27% ของพื้นที่ป่า	อยู่ทั่วไปบริเวณคลองลัด	อยู่เขตตรงกลางและสุดของยอดคลอง	อยู่ริมคลอง	อยู่ริมคลอง		อยู่ตามร่องของคลอง	อยู่เขตยอดคลอง	อยู่เขตริมคลอง	
ปิ๊	6	1	1	-	1	-	-	-	-	3
	15	-	-	-	-	-	-	1	-	1
	20	-	-	-	12	-	-	-	-	12
	(สุ่มจากพื้นที่ป่าชายเลน คลองลัด 300 ไร่)	อยู่เขตริมคลอง	อยู่ขึ้นไปจากริมคลอง		อยู่ตามร่องของริมคลอง			อยู่บริเวณตรงกลางของริมคลอง		
พังกาใบใหญ่ (สุ่มจากพื้นที่ วิจัย ป่าชาย เลน คลองลัด 300 ไร่)	1	-	4	-	-	-	-	-	-	4
	6	-	-	-	1	-	-	-	-	1
	7	-	-	-	-	-	-	5	-	5
	8	-	3	-	3	-	-	-	-	6
	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	14	-	-	-	2	-	-	-	-	2
	พบพันธุ์ไม้ประมาณ 3% ของพื้นที่ป่า		อยู่ริมคลอง		อยู่ริมคลอง			อยู่ตรงกลางร่องคลอง		

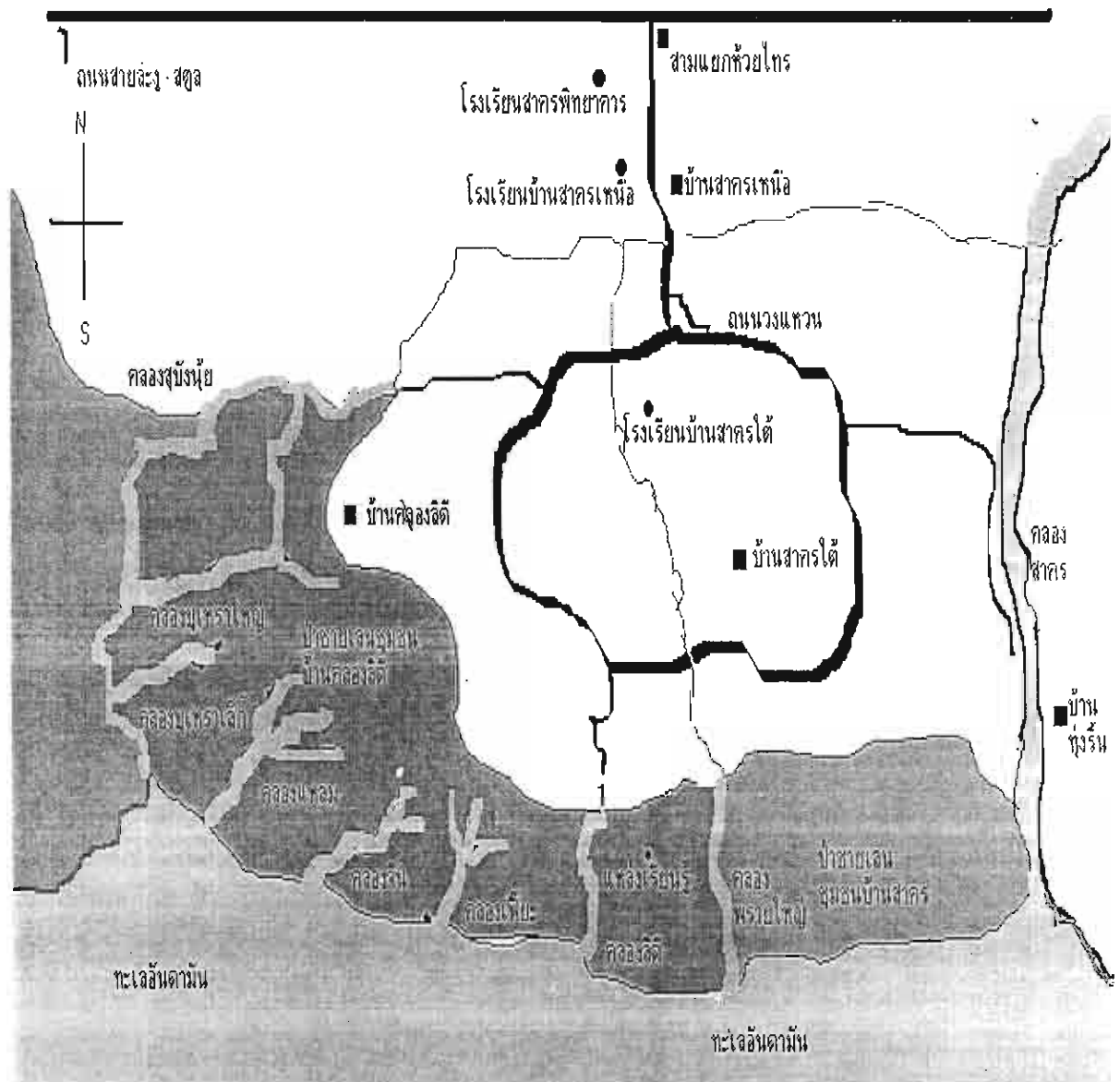
โก่งกาง ใบเล็ก (สุ่มจากพื้นที่ วิจัย ป่าชาย เลน คลองลัด 300 ไร่)	1	-	2	-	-	-	-	-	-	2
	2	-	3	-	-	-	-	7	-	10
	3	10	-	6	-	-	3	-	3	22
	4	-	-	-	-	-	-	-	9	9
	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	8	-	-	3	-	-	72	-	-	75
	28	-	-	-	-	52	5	-	-	57
	พบพันธุ์ไม้ ประมาณ 31% ของ พื้นที่ป่า	อยู่ทั่วไป ของคลอง	อยู่ริม คลอง	อยู่เขตริม คลองขึ้น ไปตรง กลางป่า		อยู่ในพื้นที่ติดกับ ยอด คลอง	อยู่ทั่วไป ของบริเวณ คลอง	อยู่เขตริม คลอง	อยู่ บริเวณ ยอด คลอง	
โก่งกาง ใบใหญ่ (สุ่มจากพื้นที่ วิจัย ป่าชาย เลน คลองลัด 300 ไร่)	30 พบพันธุ์ไม้ ประมาณ 2% ของพื้นที่ป่า	-	-	2 อยู่ตาม ริมคลอง	-	-	12 อยู่ตามยอด คลอง	-	-	14
ถั่วดำ (สุ่มจากพื้นที่ วิจัย ป่าชาย เลน คลองลัด 300 ไร่)	1	-	-	-	-	-	-	-	35	35
	2	-	3	-	9	-	9	70	-	91
	3	-	-	9	-	-	-	-	-	9
	4	-	-	1	-	-	-	-	8	9
	5	14	-	-	-	-	1	-	-	15
	8	-	6	10	-	-	-	-	-	16
	10	-	3	-	-	-	-	-	-	3
	พบพันธุ์ไม้ ประมาณ 31% ของ พื้นที่ป่า	อยู่ทั่วไป ตามริม คลอง	อยู่เขตริม คลอง	อยู่เขตริม คลอง	อยู่ตาม ยอด คลอง		อยู่ตามริม คลองทั่วไป	อยู่ตามริม คลอง	อยู่ใน บริเวณ คลองทั่วไป	
แกมก หมอ (สุ่มจากพื้นที่ วิจัย ป่าชาย เลน คลองลัด 300 ไร่)	พบพันธุ์ไม้ ประมาณ 3.4% ของ พื้นที่ป่า	20 อยู่ตาม ริมคลอง	132 อยู่ตามริม คลอง	60 อยู่ตาม ริมคลอง	47 อยู่ตาม ริมคลอง	-	-	-	-	259

การบูรณ ดำ (สุ่มจากพื้นที่ วิจัย ป่าชาย เลน คลองลัดดี 300 ไร่)	3 พบพันธุ์ไม้ ประมาณ 0.1%ของ พื้นที่ป่า	-	-	1 อยู่ริม คลอง	-	-	-	-	-	1
ตะพูน (สุ่มจากพื้นที่ วิจัย ป่าชาย เลน คลองลัดดี 300 ไร่)	4 6 พบพันธุ์ไม้ ประมาณ 0.5%ของ พื้นที่ป่า	- -	- -	- -	2 1 อยู่ริม คลองทั่ว ไป	- -	- -	- -	- -	2 1 รวม (561)
ตอไม้ (สุ่มจากพื้นที่ วิจัย ป่าชาย เลน คลองลัดดี 300 ไร่)	-	-	28 อยู่ตาม ริมคลอง	29 ตอ อยู่ตาม ริมคลอง	13ตอ อยู่ตาม ริมคลอง	-	-	27 ตอ อยู่ตามริม คลอง	-	97 ตอ
ไม้เสีย (สุ่มจากพื้นที่ วิจัย ป่าชาย เลน คลองลัดดี 300 ไร่)	-	-	-	-	-	12 อยู่ตาม ริมคลอง	-	-	-	12

จากการสำรวจสภาพป่า จำนวนสัตว์น้ำ โดยการสุ่มจากพื้นที่ป่าแบ่งเป็น 8 แปลง
เป็นดังนี้

ชนิดสัตว์น้ำ	ปริมาณที่พบ	จำนวน (ตัว)								รวม
		แปลงที่1	แปลงที่2	แปลงที่3	แปลงที่4	แปลงที่5	แปลงที่6	แปลงที่ 7	แปลงที่8	
หอยเขี้ยว (สุ่มจากพื้นที่ วิจัย ป่าชาย เลน คลองลัดดี 300 ไร่)	พบสัตว์น้ำ ประมาณ 32%ของพื้นที่ ป่า	-	7 อยู่ตาม ราก โกงกาง ใบใหญ่ ริมคลอง	-	11 อยู่ตาม ราก โกงกาง ใบใหญ่ ริมคลอง	-	-	-	-	18
หอยจุ๊บแจง (สุ่มจากพื้นที่ วิจัย ป่าชาย เลน คลองลัดดี 300 ไร่)	พบสัตว์น้ำ ประมาณ 32%ของพื้นที่ ป่า	1 อยู่ตาม ต้นแก้วดำ	1 อยู่ตาม ต้นแถมก หมอ.ราก โกงกาง	-	10 อยู่ตาม ต้นแก้วดำ กลางป่า ริมคลอง	-	-	7 อยู่ตามต้น แถมกหมอ. ต้นแก้วดำ	-	18
หอยเจดีย์ (สุ่มจากพื้นที่ วิจัย ป่าชาย เลน คลองลัดดี 300 ไร่)	พบสัตว์น้ำ ประมาณ 23% ของพื้นที่ ป่า	-	3 อยู่ตาม พื้นดิน และร่อง คลอง	-	10 อยู่ตาม พื้นดิน และร่อง คลอง	-	-	-	-	13
ปูเปี้ยว (สุ่มจากพื้นที่ วิจัย ป่าชาย เลน คลองลัดดี 300 ไร่)	พบสัตว์น้ำ ประมาณ 9% ของพื้นที่ ป่า	-	2 อยู่ตามรู โคนต้นไม้ ทั่วไป	-	-	-	-	3 อยู่ตามรูพื้น ดิน ริม คลองทั่วไป	-	5
										รวม
										55 ตัว

แผนที่คลองลัด หมู่ที่ 3 ตำบลสาคร อำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

ผลตามวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการป่ายายเลนชุมชน

จากการที่ทีมวิจัยและชาวบ้านคลองลัดได้ร่วมกันศึกษารูปแบบการจัดการป่ายายเลนชุมชนเริ่มแรกตั้งแต่เวทีเปิดตัวโครงการวิจัย ศึกษาข้อมูลชุมชน รวมไปถึงสำรวจพื้นที่ทรัพยากรป่ายายเลน สำรวจคุณภาพน้ำ รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนศึกษาดูงาน ทำให้ทีมและชาวบ้านคลองลัดได้รูปแบบการจัดการป่ายายเลนชุมชนมีคณะกรรมการกฎระเบียบ การใช้ประโยชน์จากป่าและวางแผนการจัดการป่ายายเลนในพื้นที่ ดังนี้

1.) มีการแบ่งเขตป่ายายเลนเพื่อการจัดการป่าอย่างชัดเจน และติดป้ายบอกอาณาเขตต่างๆตามป่ายายเลน เพื่อให้ชาวบ้านในชุมชน รวมทั้ง หมู่บ้านใกล้เคียงได้รู้อาณาเขตของป่าที่เป็นพื้นที่การใช้ประโยชน์ร่วมกันในชุมชน และปฏิบัติไปตามกฎระเบียบของชุมชนที่กำหนดไว้ มีการแบ่งโซนป่าแบ่งออกเป็น 5 เขตดังนี้

1.1 เขตอนุรักษ์ แบ่งออกเป็น 2 แปลงคือ แปลงที่1 อยู่ที่ปากคลองพลายเล็ก ถึงปากคลองลัดจำนวน 170 ไร่ เรียกว่าเขตอนุรักษ์เพื่อการเรียนรู้ แปลงที่2 จากปากคลองแหลมถึงปากคลองปุเหว่าเล็กจำนวน 150 ไร่ อนุรักษ์ไว้เพื่อการเรียนรู้ของคนในชุมชนและนอกชุมชนมีการปักเขตป้ายป่าและติดชื่อพันธุ์ไม้ตามต้นไม้ รวมไปถึงเป็นที่ศึกษาพันธุ์สัตว์น้ำ พันธุ์สัตว์บก รวมทั้งพันธุ์ไม้แต่ละชนิด เพื่อให้บุคคลทั่วไป และลูกหลานในชุมชนได้เรียนรู้

1.2 เขตอนุรักษ์เพาะพันธุ์กล้าไม้ เพาะพันธุ์ผักไม้ อยู่ที่ปากคลองปุเหว่าใหญ่ ถึงปากคลองสุขังเล็ก จำนวน 410 ไร่ อนุรักษ์ไว้เพื่อไว้เป็นแปลงเพาะพันธุ์กล้าไม้ ลูกที่ได้นำมาขยายพันธุ์ผักเก็บมาเพาะปลูก ฟันฟูป่าชุมชน และเพื่อทางเศรษฐกิจคือไว้ขาย โดยมีพันธุ์ไม้ที่คัดเป็นแม่ผักคือ ไม้โก้งกางใบเล็ก ใบใหญ่ ต้นถั่วขาว ถั่วดำ ต้นร้อย ต้นแสม ซึ่งใช้ประโยชน์ได้มากที่สุดเพราะเป็นไม้ประเภทเนื้อแข็ง และมีพันธุ์ผักมากมายโดยเฉพาะไม้แสม

1.3 เขตอนุรักษ์พันธุ์พืชสมุนไพร จากปากคลองแหลมถึง ปากคลองปุเหว่าเล็กและบริเวณคลองเพี้ยะถึงคลองจัน จำนวน 750 ไร่ เพื่อศึกษาเรียนรู้เรื่องยาสมุนไพร อนุรักษ์ไว้ให้นำมาใช้ในการรักษาโรค ตามภูมิปัญญาชาวบ้าน ตลอดจนอนุรักษ์พันธุ์ไม้ทุกชนิด ไว้เป็นที่ขยายพันธุ์ของสัตว์น้ำ เป็นที่อยู่ของปู ปลา หอย ในบริเวณนี้จะไม่ให้ชาวบ้านตัดไม้ จะให้ชาวบ้านนำหอย ปู กุ้ง ปลามาปล่อย อนาคตจะทำเป็นแปลงป่าที่สมบูรณ์ คือสามารถปลูกไม้จัดเป็นโซนให้เป็นระเบียบตามชนิดของต้นไม้เช่น ถ้าเป็นไม้โก้งกางใบเล็ก

ก็ใบเล็กตลอด ถ้าเป็นไม้แสมก็เป็นไม้แสมตลอด

1.4 เขตอนุรักษ์เพาะพันธุ์จาก จากปากคลองลัดดี ถึงคลองเพียะ จำนวน 450 ไร่ ปลุกไว้เพื่อประโยชน์ใช้สอยในชุมชน ให้ชาวบ้านหันมาใช้ประโยชน์จากต้นจากเพื่อต่อไปจะได้เป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน

1.5 ป่าใช้สอยในชุมชนเรียกว่าป่าชายเลนชุมชนบ้านคลองลัดดี คือจากคลองพลายใหญ่ถึงคลองพลายเล็กจำนวน 130 ไร่ และอีกแปลงหนึ่งคืออยู่ที่คลองสุขังเล็กจากปากคลองถึงหน้าท่าเรือติ๊ฉะ จำนวน 150 ไร่ ให้ชาวบ้านในชุมชนใช้ประโยชน์ ถ้าใครตัดไม้ต้องสมัครเป็นสมาชิกและขออนุญาตจากคณะกรรมการป่าชายเลนชุมชนบ้านคลองลัดดีและในการตัดไม้จะต้องเสียค่าธรรมเนียมครั้งละ 10 บาท

2.) มีคณะกรรมการป่าชายเลนชุมชนบ้านคลองลัดดี 23 คน มีการแบ่งหน้าที่ตามความรับผิดชอบในการบริหารจัดการกลุ่มดูแลกองทุนป่าทำหน้าที่เก็บเงินจากผู้สมัครที่เป็นสมาชิกและค่าธรรมเนียมการใช้ไม้ เงินที่ได้นำเข้ากองทุนใช้จ่ายตามความจำเป็นของกลุ่ม

3.) ได้กฎระเบียบการใช้ไม้ในป่าซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันในชุมชนคลองลัดดี เงื่อนไขของการเป็นสมาชิกต้องมาจากคนหมู่ที่ 3 เท่านั้น ถ้าคนหมู่บ้านอื่นสมัคร ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของคณะกรรมการ ครบครันหนึ่งต้องสมัครเป็นสมาชิก 1 คนโดยมีอายุ 18 ปีขึ้นไปค่าสมัครเป็นสมาชิกคนละ 5 บาท สมาชิกต้องเข้าร่วมกับกิจกรรมของชุมชนทุกครั้งเมื่อมีกำหนด ผู้ใดต้องการใช้ไม้ต้องเสียค่าธรรมเนียมคนละ 10 บาท และต้องมีใบแสดงความจำนงขอใช้ไม้จากคณะกรรมการ และยื่นให้คณะกรรมการภายใน 3 วัน ปัจจุบันมีสมาชิก 66 คนจาก 138 ครัวเรือน ไม้ที่ตัดส่วนใหญ่สมาชิกนำไปใช้ในการทำบ้าน คอกวัว รั้วบ้าน ทำหลักโพงพาง และอื่นๆ สมาชิกคนใดที่ได้ใช้ประโยชน์จากไม้ไปแล้วต้องปลูกทดแทนในอัตราส่วน 1 ต้นเท่ากับ 5 ต้นพร้อมการรักษาและฟื้นฟู และสมาชิกคนใดที่ใช้ประโยชน์จากไม้เกินกว่าที่ขออนุญาตถือเป็นความผิด ถ้าฝ่าฝืนจะกล่าวตักเตือนไม่เกิน 2 ครั้ง หากยังฝ่าฝืนให้คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาโทษ และห้ามบุคคลภายนอกเข้ามาตัดไม้โดยไม่ได้รับอนุญาต และมีการประชุมคณะกรรมการป่าชายเลนเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข่าวสารการรับรู้ความเคลื่อนไหวของส่วนราชการในการดูแลรักษาป่าให้สอดคล้องกับกฎหมายของรัฐ และรับรู้การใช้กฎระเบียบ การใช้ผลประโยชน์จากป่าร่วมกัน ผลที่ได้จากการจัดการป่าคือ ทำให้เกิดความร่วมมือ

4.) มีแผนกิจกรรมฟื้นฟูป่า/ ปลูกป่า /สาบป่า /ปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ และกิจกรรมการประชุมทีมคณะกรรมการป่าในระหว่างการทำงานมีการทำกิจกรรมดังนี้

4.1 มีการปลูกป่าปีละ 2 ครั้งตามแผนระยะ 3 ปี โดยในช่วงการทำวิจัยมีการปลูกพันธุ์กล้าไม้ จำนวน 2 ครั้งคือที่เกาะแมวโดยร่วมกับพี่น้องชุมชนคลองลัดดีหัวหน้าส่วน

ราชการในตำบล นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยทักษิณ และเยาวชนในชุมชนและครั้งที่สองบริเวณท่าเรือคลองลี้ ซึ่งร่วมกับชาวบ้านและองค์การบริหารส่วนตำบล

4.2 พื้นที่ว่างเปล่า

4.3 มีการตกแต่ง สภาพป่าอย่างต่อเนื่อง

4.4 มีการปล่อยสัตว์น้ำคือกุ้งกุลาดำในช่วงการทำวิจัย 3 ครั้ง และจะปล่อยอย่างต่อเนื่องทุกปีเพื่อเพิ่มพันธุ์สัตว์น้ำ อาทิ กุ้ง หอย ปู ปลา รวมทั้งมีการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำในวันสำคัญ ร่วมกับหน่วยงานของรัฐด้วย

5.) มีการนำแผนวางไว้ และจัดทำโครงการไปยังหน่วยงานต่างๆเพื่อของบประมาณหรือประสานความร่วมมือ ให้เป็นไปตามเป้าหมายของกลุ่ม

5.1 การนำแผนกิจกรรมฟื้นฟูป่าชายเลนบรรจุในแผนงบประมาณของ อบต. ป่ายา

5.2 คณะกรรมการป่าชายเลนได้จัดทำรายชื่อผู้เห็นด้วยในการขอพื้นที่ป่าจำนวน 289 คน เพื่อจัดทำเป็นป่าชุมชน แล้วจัดทำโครงการนำเสนอไปยังองค์การบริหารส่วนตำบล และส่งต่อไปยังสถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 36 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบป่าเพื่อต้องการให้ชุมชนเข้ามาบริหารจัดการ ดูแลป่าด้วยตนเอง โดยมีรัฐสนับสนุน

5.3 ทีมวิจัยและชาวบ้านร่วมกันสร้างศาลาเพื่อการเรียนรู้ 1 หลังในป่าชายเลน สร้างสะพานบล็อกवेระระยะทาง 150 เมตรสำหรับเดินชมป่า ทำให้เด็ก เยาวชน และชาวบ้านทั่วไปได้เรียนรู้ ศึกษาพันธุ์ไม้ ต่างๆ ในป่าชายเลนคลองลี้ และเป็นที่พักผ่อน

5.4 จัดทำโครงการ และได้รับการสนับสนุนโครงการอบรมการทำเฟอร์นิเจอร์ไม้ จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสตูล เป็นการทำเฟอร์นิเจอร์จากไม้ที่ใช้ประโยชน์ไม่ได้ หรือเศษกิ่งไม้ที่ชาวบ้านตัดโค่นลำต้น ส่วนกิ่งไม้ได้ใช้ประโยชน์ต่อไม่

5.5 จัดทำโครงการเสนอสถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 36 เพื่อทำสะพาน และศาลาเพิ่มอีก 1 หลัง และโครงการปล่อยพันธุ์หอยตาแดง พันธุ์ปูดำ เพื่อเพิ่มปริมาณสัตว์ในแหล่งเรียนรู้ให้กับเด็ก

5.6 ประสานความร่วมมือกับศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งสตูลเพื่อสำรวจคุณภาพน้ำในพื้นที่บ้านคลองลี้จนเป็นแผนงานของศูนย์ในการเก็บตัวอย่างน้ำทุก ๆ ระยะ

5.7 การประสานความร่วมมือกับหมู่บ้านที่จัดทำป่าชายเลนชุมชนในเขตจังหวัดสตูลของชมรมชาวประมงพื้นบ้าน จ.สตูล

5.8 เข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาชุมชนประมงชายฝั่งและวิถีการดำรงชีพหลังเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติสึนามิ วันที่ 14-15 กุมภาพันธ์ 2548 โรงแรมรอยัลภูเก็ต ซิตี้ จังหวัดภูเก็ต จัดโดยโครงการ CHARM ตัวแทนที่เข้าร่วมได้เสนอกิจกรรมสร้างศาลาเรียนรู้เพิ่มเติม

2. เพื่อเป็นเวทีการแลกเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ของคนในหมู่บ้านในการพัฒนาต่าง ๆ และองค์ความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติชายฝั่งทะเล

จากการที่ทีมวิจัยได้จัดกิจกรรมตามขั้นตอนของการของงานวิจัยที่ผ่านมาหลายเวทีตั้งแต่เวทีนำเสนอโครงการร่วมกับชาวบ้านคลองลิติ ศึกษาข้อมูลชุมชน สำรวจพื้นที่ป่า สำรวจสภาพน้ำ เวิร์ทวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน ตลอดจนศึกษาดูงาน ทำกิจกรรมการจัดการป่า จนสุดท้ายเวทีนำเสนอผลงานวิจัยซึ่งจากหลายเวทีที่มีพี่น้องชาวบ้านคลองลิติเข้าร่วมกิจกรรม ร่วมศึกษาจนเกิดการแลกเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เกิดความคิดเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการป่าชายเลนของชุมชน ทำให้คนในชุมชนคลองลิติเกิดการเรียนรู้และนำไปสู่การพัฒนาในด้านต่างๆดังนี้ คือ

1. ด้านการมีส่วนร่วม จากอดีตที่ผ่านมาชาวบ้านในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเพียงผู้ไปร่วมกระบวนการ โดยมีบุคคลภายนอกเป็นเจ้าของเรื่อง จากข้อมูล ในการจัดการป่าเป็นบทบาทเจ้าหน้าที่รัฐ ช่วงแรก มีเจ้าหน้าที่มาคอยดูแล บอกกล่าวกับผู้นำในชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านอย่าให้ชาวบ้านตัดไม้ ทำลายป่า ต่อมารัฐได้ให้เอกชนเช่าสัมปทานไม้ ชาวบ้านไปเป็นลูกจ้างตัดไม้ ลูกจ้างปลูกฟื้นฟู ในการให้สัมปทานเป็นปัญหาต่อ ไม่มีพื้นที่ให้ชาวบ้านใช้สอย จึงมีข้อตกลงร่วมกันที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ระหว่าง เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ผู้สัมปทาน และผู้นำชุมชนให้แบ่งพื้นที่ใช้สอยให้กับชาวบ้าน ชาวบ้านอยู่ในฐานะผู้ใช้ประโยชน์อย่างเดียว

เมื่อมีการตัดไม้ในพื้นที่สัมปทานมาก จนการฟื้นฟูไม่ทันกับการตัด เจ้าหน้าที่รัฐเลยจัดทำโครงการฟื้นฟูป่าชายเลนซึ่งเอาพื้นที่ป่าใช้สอยของชาวบ้าน มีกฎระเบียบห้ามตัด และกระทำใดๆในการฟื้นฟูชาวบ้านเป็นลูกจ้างสร้างป่า ปลูกป่า

เมื่อมีการปิดการสัมปทานเป็นโอกาสที่ชาวบ้านที่ต้องเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้ดูแล รักษาจัดการป่าแบบมีส่วนร่วมของชุมชนโดยใช้กระบวนการวิจัย ซึ่งเห็นการมีส่วนร่วมดังนี้

1.1 ปริมาณการเข้าร่วมกิจกรรมของคนในชุมชน และภายนอกชุมชน หลายปีที่ผ่านมา

ชุมชนคลองลิติไม่เคยมีกิจกรรมอะไรในหมู่บ้านไม่ว่าด้านกิจกรรมสันตนาการ หรืออื่นใดก็แล้วแต่ เมื่อมีโครงการวิจัยเข้ามา เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมกิจกรรม ในการศึกษาข้อมูลที่ต้องอธิบาย ทำความเข้าใจ และประชุมเรื่อยๆจากที่เคยต่อต้านคือการไม่

เห็นด้วย กลับเข้าใจ เริ่มซึมซับเห็นด้วย ชาวบ้านให้ความร่วมมือโดยการให้ข้อมูลบอกเล่า ประวัติชุมชนจากอดีตสู่ปัจจุบัน ชาวบ้านบางคนไม่เคยรู้ ชาวบ้านให้ความร่วมมือในจากการ ที่ทีมลงสำรวจพื้นที่ศึกษาข้อมูลชุมชน

สืบเนื่องมาจากการไปศึกษาดูงานที่บ้านตะเซะ ชาวบ้านประมาณ 80 % เห็น ด้วยกับ การทำป่าชุมชน สิ่งแรกที่ชุมชนฟื้นฟูคือ ช่วยกันอนุรักษ์จัดการดูแล ปลughทดแทน ปล่อย พันธุ์คืนสู่ธรรมชาติเป็นขบวนการโดยมีเยาวชนซึ่งเป็นลูกหลานช่วยกันดูแล ด้วยการขอ พันธุ์ไม้และพันธุ์สัตว์น้ำจากศูนย์วิจัย ฯ ร่วมกันปลูกและปล่อยกึ่งคืนสู่ธรรมชาติปีละ 2 ครั้ง

ผลให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้นหากินเลี้ยงชีพโดยไม่ต้องออกไปหากินไกล ปริมาณชาว บ้านเข้า มาร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้น ในการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ ฟื้นฟูป่า ปลูกป่า สมักรเข้าร่วม เป็นสมาชิกป่าชายเลนชุมชน คนที่ไม่เคยเข้าร่วมกลับเข้าร่วม จากอดีตประมาณ 40 % ปัจจุบันความสนใจ ของชาวบ้านเพิ่มขึ้น 70

ในการทำกิจกรรมแต่ละครั้งมีการบอกกล่าว ประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน ต่าง ๆ มาเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมกับให้ข้อมูลที่ได้อีกศึกษา แผนงาน โครงการ แนวทางของกลุ่ม เช่น สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่36 ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งสตูล จาก อำเภอท่าแพ ครู กศน. องค์การบริหารส่วนตำบลสาคร ครูและนักเรียนโรงเรียนสาครพิทยา คาร โรงสาครใต้ จากชมรมชาวประมงพื้นบ้าน แกนนำป่าชุมชนหมู่บ้านใกล้เคียง

1.2 ร่วมแสดงความคิดเห็น ในการประชุม หรือทำกิจกรรมชาวบ้านให้ร่วมแสดงความคิดเห็น กับที่ประชุม เช่น อภิปรายกฎระเบียบป่า การจัดพื้นที่ วางแผนกิจกรรมฟื้นฟู แสดงความ คิดเห็นในการสร้างศาลาเรียนรู้ และอื่นๆ

1.3 ร่วมออกแรงกาย ทรัพยากร และทุนเดิมที่มีอยู่ ในการทำกิจกรรม เช่น การสร้างศาลา เรียนรู้ที่ต้องใช้ทั้งกำลังคน และทุนบางส่วน นอกจากนั้นใช้วัตถุดิบที่มีอยู่มาใช้ คือ จาก ไปตัดมา แล้วร่วมกันเย็บเพื่อมุงหลังคาศาลา การทำกับข้าวเลี้ยงโดยการนำปลา ที่ได้จาก ทะเลมารวมกันประกอบอาหาร

2. ด้านจิตใจ

2.1 ชาวบ้านมีการตื่นตัว มีจิตสำนึกคือร่วมเป็นเจ้าของป่าร่วมกัน การใช้ไม้ป่าชายเลน เมื่อ ก่อนไม่มีกฎเกณฑ์ ตัดตามใจชอบ เมื่อมีกฎระเบียบของชุมชน ทุกคนต้องเคารพกฎรวม กัน มีการบอกกล่าว ตักเตือนกันเองของสมาชิก

2.2 ชาวบ้านมีแรงจูงใจเกิดขึ้นเมื่อป่าสมบูรณ์จำนวนสัตว์น้ำเริ่มกลับเข้ามาเพิ่มขึ้น คือ กุ้ง กูลาดำ ปูดำ กลับเข้ามาทำให้เห็นชัดเจนคือ ผลประโยชน์ที่ได้ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะกลุ่ม หากแต่เป็นผลประโยชน์ร่วมกันของชุมชนทั้งสิ้น ชาวบ้านเห็นด้วยและเกิดการยอมรับ องค์ความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติชายฝั่งทะเล

จากการที่ทีมวิจัยและชาวบ้านได้ร่วมกันศึกษารูปแบบการจัดการป่าชายเลนชุมชน โดย ได้ศึกษาตามขบวนการและมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับคนในชุมชน ส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ ที่ได้จากการศึกษาวิจัยป่าชายเลนคลองลัดด้านทรัพยากรชายฝั่งทะเลมีดังนี้คือ

1. จากการสำรวจสภาพป่าทำให้รู้ว่าป่าไม่มีมาก ทำให้น้ำในบริเวณคลองใสและคลอง กักว้าง น้ำก็ลึก หลังจากป่าไม้ถูกทำลายลงโดยเฉพาะไม้บริเวณริมคลองทำให้คลอง ถูกน้ำกัดเซาะดินบริเวณริมคลองพังลงทับถมกันทำให้คลองเกิดการตื้นเขิน
2. จากบอกเล่าของชาวบ้านเล่าว่าในสมัยเมื่อมีป่ายังไม่ถูกทำลายการเดินทางในป่าต้อง เดินไปตามรากไม้คือต้นโกงกาง ทำให้เราได้ทราบว่าในสมัยที่ป่าไม้แน่นหนา ราก โกงกางจะเป็นตัวกรองเศษไม้ใบไม้ไม่ให้ไหลลงลำคลอง ซึ่งใบไม้ก็กลายเป็นปุ๋ยไปใน ตัว หลังจากไม้ถูกทำลายฝนตกหรือน้ำมาก ทำให้เศษไม้ใบไม้ไหลลงสู่ลำคลองเกิด การทับถมของใบไม้อยู่บริเวณยอดคลองทำให้เกิดการเน่าเสียของน้ำ และสัตว์บาง ชนิดไม่เข้าไปพึ่งพิง และวางไข่ จากการได้ศึกษาทำให้รู้ว่าธรรมชาติจะเป็นตัวปรับ สภาพของมันให้เป็นแบบสมบูรณ์ ทำให้มีไม้ที่สมบูรณ์เต็มที่มีมนุษย์ไม่สามารถจะ ทำให้สมบูรณ์เหมือนธรรมชาติได้
3. เมื่อป่าไม้สมบูรณ์ทำให้เราได้รู้ว่าประโยชน์ของไม้มีมากไม่ว่าจะเป็นตัวกำบังลม กำบังคลื่นและเป็นแหล่งพึ่งพิงของสัตว์น้ำวัยอ่อน
4. ในการสำรวจสภาพน้ำทำให้รู้ว่าน้ำเสียมีสารตกค้างซึ่งลักษณะของน้ำเสียจะมีข้อ สังเกตคือ สภาพน้ำมี 2 ชั้นมีลักษณะขุ่นขาวใต้มีแมงกระพรุนเล็กมากมายถ้าเลี้ยง ปลาจะทำให้ปลาตายอด ถ้าบริเวณนั้นมีลักษณะแบบนี้จะทำให้เลี้ยงปลาไม่ได้ซึ่งจะ เกิดขึ้นในเดือนเมษายน ถึงเดือนพฤษภาคมช่วงที่มันจะเปลี่ยนฤดูจากฤดูแล้งเข้าสู่ ฤดูฝนเกิดจากใบไม้ผลัดใบเกิดการทับถมของใบไม้ทำให้น้ำเน่าเสียมีสารตกค้างน้ำ บริเวณนั้นมีได้มีการชะล้างเกิดจากฤดูกาลเป็นช่วงที่ลมมรสุมเปลี่ยนทิศทาง น้ำจะ มากในตอนกลางคืนทำให้ไม่สามารถพัดเอาเศษไม้ทั้งหมดลงสู่ทะเลได้
5. ได้รู้วิธีการวัดสภาพความสมบูรณ์ของป่าว่าทำอย่างไร การวัดสภาพน้ำที่เป็นหลัก วิชาการที่มีการยอมรับ

6. ได้รู้ความจริง ข้อเท็จจริง เรื่องประวัติศาสตร์จากที่เคยรู้มาเล็กๆน้อยๆ มาเป็นเรื่องราวที่หลายคนในสามารถเล่าได้
7. ทำให้รู้ว่าปายาเลนคลองลิตีมีพันธุ์ไม้ที่หายาก และพันธุ์ไม้ที่หายากเช่นไม้โกงกาง ไม้แสม โดยเฉพาะไม้ปี่มีรากมากเป็นที่ยึดของหน้าดิน ดันโตดเป็นไม้ที่หายาก กำลังจะสูญพันธุ์เป็นแม่ไม้ใหญ่ที่สุดในปายาเลนคลองลิตีคุณสมบัติทำมาเป็นไม้แปรรูปทำบ้าน อุปกรณ์ประมง สมัยก่อนเป็นไม้ใหญ่คนโอบ 4-6 คนนั่งล้อมวงกินข้าวได้ จากการทราบของลักษณะของพันธุ์ไม้ที่หายากทำให้นำไปสู่การปลูกเพิ่มความรู้เรื่องพันธุ์ไม้ ระบบนิเวศการเป็นอยู่เช่นต้นโตดขยายพันธุ์ได้ยาก เพราะว่าลูกฝักเป็นห่อหุ้ม ช่วงหล่นจะทาน้ำหนัก ไม่สามารถปักในดิน ถ้าหล่นมันแตกลูกหนึ่งมี 4 เมล็ดน้ำหนักเบา หล่นจะไม่ปักลงดินลอยไปตามน้ำ หนูชอบแทะเมล็ด หรือปูเปรี้ยวชอบกินผลอ่อนของมัน
8. เมื่อก่อนมีการตัดไม้มาก ทำให้น้ำเหือดแห้งสาบเปลือกไม้ใบไม้ ปลาไม่ค่อยมาอยู่เมื่อได้ป่าชุมชนกลับคืนมาไม่มีการตัดไม้ ทรัพยากรสัตว์น้ำทุกชนิดเพิ่มมากขึ้นปลาชอบเข้ามาอยู่มากขึ้น น้ำใสเป็นแหล่งอาหารของสัตว์วัยอ่อน ชาวบ้านทำมาหากินคล่องตัวขึ้นเมื่อมีป่า
9. ปูดำชอบหากินตามน้ำ น้ำขึ้นถึงไหนหากินถึงนั้น บางตัวเริ่มลอกคราบมันจะขุดรูอยู่
10. การออกไปทำมาหากินในทะเลไม่ได้มาจากการรอโชคแต่เกิดจากความขยันขันแข็งเท่านั้น

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานวิจัย

ด้วยวิธีการที่จะหวนกลับคืนมาของป่า และพันธุ์สัตว์น้ำ พันธุ์สัตว์บกเพิ่มขึ้นต้องมีแนวร่วมช่วยกันคิดช่วยกันแก้ปัญหา เพราะจากอดีตนั้นไม่ได้คิดไม่ได้รักษา ไม่ได้ฟื้นฟู ไม่มีกิจกรรม ทั้งที่รู้ว่าการจัดระเบียบของป่าให้สมบูรณ์นั้นเป็นสิ่งสำคัญ การเข้าร่วมด้วยในช่วงแรกจุดประสงค์เดียวกันที่จะไขข้อข้องใจในการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการปายาเลนชุมชน ที่สำคัญคือบ้านคลองลิตีมีป่าใช้สอยที่ต้องรักษาดูแลสภาพป่าไม่ให้เสื่อมโทรมประกอบไปด้วยกับการดูแลผู้ที่ลักลอบตัดไม้พร้อมที่จะจับกุมดำเนินคดีได้ทันที ป่าใช้สอยเป็นป่าที่ยอมรับของบ้านคลองลิตี เพียงแต่ว่าขาดการดูแลไม่ดีเท่าที่ควร และที่ชุมชนยอมรับจากผลการดำเนินงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับเรื่องป่าใช้สอยคือการให้ประโยชน์อย่างเดียวแต่ยังขาดกิจกรรม การฟื้นฟู การประสานความร่วมมือ การดำเนินการวิจัยเป็นไปค่อนข้างยาก ทีมต้องอาศัย ปรึภคความเข้าใจ ต้องชี้แจงเรื่องของป่าใช้สอยและป่าชุมชนว่าต่างกันอย่างไร เปรียบเสมือนแรงใจที่มีอย่างแรงกล้าพร้อมที่จะเรียนรู้สร้างสรรคโครงการ ผู้ที่ดึงชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมกระบวนการสร้างความเข้า

ใจมากที่สุดก็คือสถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 36 ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งสตูล ผู้ช่วยประสานงานสกว. ผู้นำศาสนา ฝ่ายปกครองหมู่บ้านคือ องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การเครือข่ายชมรมประมงพื้นบ้านจังหวัดสตูล ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างเด่นชัดคือ

ต่อชุมชนคลองลิติ

1. ทำให้ชุมชนเห็นคุณค่าป่า ถ้าหากมีการจัดการป่าให้สมบูรณ์ สัตว์น้ำเริ่มเข้ามาอยู่ในคลองเรื่อยๆ ปลาเพิ่มมากขึ้นเช่นปลาดำ จากที่เคยไม่ได้มาในรอบปีทำให้ได้มามากขึ้น เพราะมีป่าอุดมสมบูรณ์ทำให้เด็ก ๆ มีรายได้จากการตกปลาดำในวันหยุด พันธุ์สัตว์น้ำมีมากให้เห็นในบริเวณใกล้เคียงสามารถเห็นชัดเจนเช่นเมื่อก่อนชาวบ้านตกปลาดำใน 7 วันได้คนละ 10-20 กิโลกรัม ปัจจุบันเมื่อป่าสมบูรณ์ขึ้นตกได้คนละ 30-40 กิโลกรัมขายได้เงินครั้งละ 3,000-8,000 บาท
2. ชาวบ้านมีส่วนร่วมมีจิตสำนึกมากขึ้น จากคนที่ไม่เคยเห็นความสำคัญเมื่อก่อนไม่เคยเข้าร่วมปลูกป่า กลับเข้าร่วมคนที่ไม่เคยมีเวลาก็เลยให้เวลาเพราะเห็นความสำคัญ บางครั้งตั้งคำถามกับคณะกรรมการเมื่อไหร่เราจะทำกิจกรรมกันอีก
3. เกิดองค์กรกลุ่มชาวบ้านมีกฎระเบียบ สมาชิกมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัด มีคณะกรรมการ 23 คน ร่วมกันดูแลบริหารจัดการป่าชายเลนร่วมกับชาวบ้านในชุมชนที่เป็นของชุมชนเองเพื่อให้ป่าและผลที่ได้จากป่าเกิดการใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างยั่งยืน
4. ชาวบ้านประมาณ 10 ครัวเรือนมีการลงทุนเลี้ยงปลากระชัง ซึ่งเกิดจากการที่เจ้าหน้าที่ไปสำรวจตรวจสอบสภาพน้ำ น้ำคลองลิติไม่มีสารตกค้างจึงปลอดภัยในการเลี้ยงปลา และยังมีชาวบ้านอีกจำนวนมากสนใจในการเลี้ยงปลากระชัง เนื่องจากคลองลิติจะเลี้ยงปลากระชังไม่ได้เลย เพราะมีสารตกค้างเกิดจาก 2 ประการคือ เกิดจากคน สาเหตุตัดต้นไม้แล้วมีการทับถมของใบไม้ ทำให้น้ำไหลผ่านไม่ได้ อีกอย่างมีการทิ้งขยะลงไป และเกิดจากป่าเอง เกิดจากการเน่าเสียของใบไม้ น้ำจะขังตลอดไม่ได้ถ่ายออก ขยะริมทะเลลงไปติดตามต้นไม้ไหลลงสู่ทะเลไม่ได้ทำให้น้ำเน่าเสียมากขึ้น พอต้นไม้ผุลงใบถ้าต้นไม้ชะออกมีผลเสียแน่นอน ทำให้ปลาไม่สามารถวางไข่ได้ มาตรการแก้ไขธรรมชาติจะเป็นตัวแปรให้มันเองคือ ถ้าช่วงน้ำใหญ่(น้ำเกิด) น้ำมากจะพาเศษใบไม้เหล่านี้ออกไป ส่วนที่เหลือจะเป็นอาหารของสัตว์วัยอ่อนต่อไป
5. หลังจากเกิดกลุ่มที่จัดการดูแลป่าชายเลนชุมชนบ้านคลองลิติ ภายหลังจากเวทีปิดโครงการนำเสนอผลการวิจัยให้กับชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบเมื่อวันที่

7 มีนาคม 2547 ที่ผ่านมาระยะเวลา 3 เดือน มีผู้ต้องการใช้ประโยชน์จากไม้ ประสงค์เข้าเป็นสมาชิกป่าชุมชนจำนวน 66 รายจาก 138 ครัวเรือนมีผู้แสดงความจำนงค์ขอใช้ไม้จากป่าชายเลนชุมชนบ้านคลองลิติจำนวน 20 คนมีไม้ที่ได้ใช้ประโยชน์ไปแล้วจำนวน 1,238 ต้น ส่วนใหญ่เป็นไม้แสม ไม้โกงกางใบเล็ก ไม้โตด ตามลำดับ นำไปใช้ในการสร้างบ้าน และอื่นๆ

ต่อนักวิจัย

จากการปรึกษาหารือ วิเคราะห์การทำงานของทีมวิจัยได้พัฒนาตัวเอง คือ

1. ได้รู้จักการประสานงาน ประสานงานเป็น จากอดีตทำไม่เป็น สิ่งที่ชาวบ้านกลัวมาตลอด คือโรงพัก โรงพยาบาล และอำเภอ เกิดความกลัว เนื่องจาก เรามีข้อมูล มีหลักฐานเชิงเอกสารข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ที่ทีมต้องนำไปบอกกับคนภายนอก ประสานความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ
2. สามารถเขียนโครงการ การพูด นำเสนอในที่ประชุม
3. รู้วิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เช่น ในช่วงการทำศาลาเรียนรู้ มีการห้ามตัดไม้ทำศาลาเรียนรู้ ถ้าตัด จะจับจากผู้ที่ไม่เห็นด้วย ทางกลุ่มแก้ปัญหาโดยการทำกิจกรรม แล้วเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับป่าชายเลนโดยตรงมาร่วม ใช้เวลา และผลงานที่เกิดขึ้นเป็นเครื่องพิสูจน์ สุดท้ายสามารถสร้างความเข้าใจ
4. ได้รับรู้แหล่งงบประมาณที่สนับสนุนหลายหน่วยงาน สามารถทำตัวเอง
5. รู้จักการแก้ปัญหา ปรับปรุงไปใช้ เห็นได้จากการทำกิจกรรมการประชุมวางแผนการบริหารการจัดการป่า ซึ่งได้ทำหนังสือเชิญ แต่มีผู้เข้าร่วมน้อยหลังจากนั้นเปลี่ยนวิธีการอื่น โดยให้คณะกรรมการไปคุยกับพี่น้อง แล้วให้พี่น้องเล่าต่อแบบปากต่อปาก
6. มีวิสัยทัศน์กว้างขึ้นในเรื่องการจัดการป่า หน่วยงานราชการให้การยอมรับและสนับสนุนงบประมาณ
7. ชุมชนใกล้เคียงมองเห็นผลงานและเชิญเข้าร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องป่าชุมชนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้กับเยาวชนในโรงเรียน
8. กับผู้นำในชุมชนมองทีมวิจัยไม่มีศักดิ์ศรีมาเป็นการทำงานลำหน้า เวลาและผลงานที่เกิดขึ้นจึงเป็นเครื่องพิสูจน์ว่าทีมวิจัยทำสิ่งที่ดีมีประโยชน์แก่ชุมชนโดยรวมจนสุดท้ายชนะใจชาวบ้าน เมื่อชาวบ้านยอมรับต่อมาผู้นำเห็นด้วยและเข้ามามีส่วนร่วม

ปัญหาอุปสรรค/ แนวทางแก้ไขในการทำงาน

ในช่วงแรกคนในชุมชนไม่เข้าใจ ชาวบ้านบางส่วนมองว่างานวิจัยไม่ได้เกี่ยวข้องกับเขา เมื่อจัดกิจกรรมทุกครั้งทีมเชิญชาวบ้านมาร่วมด้วยสุดท้ายชาวบ้านเข้าใจ ยอมรับและมีส่วนร่วมด้วย ชาวบ้านมองว่าคนที่มาคิดทำผลงานอะไรก็ได้แล้วแต่ในชุมชน ต้องมาจากการเป็นผู้นำในชุมชน แต่ทีมวิจัยไม่ได้เป็นผู้นำ เพราะว่าคนที่คิดทำเรื่องนี้ในอดีตต้องเป็นผู้นำที่ถูกคัดเลือกหรือถูกแต่งตั้งในชุมชนเท่านั้น ดังนั้นทีมวิจัยจึงใช้เวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ผลงาน เดือนหนึ่งมีการประชุม 5-8 ครั้งสุดท้ายชาวบ้านให้ความสำคัญ และเกิดการยอมรับเพราะทีมทำงานอย่างจริงจังจนสำเร็จ

คนในชุมชนไม่เข้าใจเรื่องงบประมาณโครงการ มองทีมวิจัยว่าได้เงินเดือน เรื่องอะไรต้องไปร่วม เมื่อจัดกิจกรรมทุกครั้งทีมวิจัยแจ้งให้พี่น้องคลองลัดลิทราบทุกครั้งว่าแต่ละครั้งที่ทำเวทีทีมใช้งบประมาณไปครั้งละเท่าไร เมื่อคนในชุมชนรู้เขาก็เลิกว่า

การทำมาหากิน เรื่องอาชีพของทีมไม่เหมือนกัน จังหวะเวลา ทำให้งานล่าช้า ดังนั้นจึงมีการนัดหมาย คุยกันหาเวลาที่ทุกคนว่าง ส่วนใหญ่เป็นเวลา 20.00 น. เป็นต้นไป

บทเรียนสำคัญของนักวิจัยต่อการทำงาน

- ไม่รอผู้นำเมื่อก่อนพวกเราขอให้คนอื่นมาชวน ไม่รอให้ทางหน่วยงานราชการนำความรู้มาให้ เมื่อได้มาเป็นเจ้าภาพทำให้ถูกคิดได้ว่าเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน เราขอให้คนนอกมาช่วยได้ยาก คนในเท่านั้นที่ต้องช่วยกันนำเรื่องราวไปบอกกล่าวขอความช่วยเหลือจากคนข้างนอก
- ต้องเป็นนักประสานทั้งภายนอก ภายในการประสานแต่ละครั้งเราต้องมีข้อมูลเพื่อนำเสนอ เป็นสื่อที่สำคัญสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือ ได้อย่างดี

ปัจจัยเอื้อในการทำงาน

- นโยบายการจัดการป่าชายเลนของรัฐเอื้อประโยชน์ให้ชุมชนเป็นเจ้าของ หรือเจ้าภาพในการดำเนินงาน โดยทำหน้าที่ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ บุคลากร การให้การเรียนรู้ ตลอดจนให้ความร่วมมือกับชุมชนเมื่อร้องขอ
- สนับสนุนกิจกรรมแผนงาน ติดตามความคืบหน้าอย่างต่อเนื่อง มีเจ้าหน้าที่จากสถานีป่าชายเลนที่ 36 และเจ้าหน้าที่จากศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งจังหวัดสตูล เข้าร่วมกิจกรรมด้วยทุกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ กุ้ง หอย ปู ปลา และร่วมปลูกป่า ออกสำรวจป่า สำรวจน้ำและนำผลที่ได้มาขยายสู่ชุมชนทุกครั้ง
- นโยบายการจัดการเรียนรู้โดยชุมชนของกระทรวงศึกษาธิการที่สามารถ

การมองงานวิจัยของทีม

เป็นกระบวนการที่ต้องมีความคิดที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ต้องสอดคล้องกับประเด็นของเรื่อง ไม่มีการทำอะไรเฉพาะทีมแต่สร้างกระบวนการเรียนรู้ พร้อมกับคนในชุมชน เป็นเรื่องที่ต้องมีคำถาม ที่ต้องหาคำตอบที่ชัด ไม่มีคำว่า " ล่าว่า " " พันธุ์นั้น " หรือ " เขาว่า " ทำงานวิจัยคำเหล่านี้ยกเลิก ทีมและพี่น้องชาวบ้านต้องรู้ถึงเป้าหมายของเรื่อง งานวิจัยสามารถแก้ปัญหาของตัวเอง มีการบันทึกข้อมูลทุกครั้ง สังเคราะห์ข้อมูล กระบวนการทำงาน

งานวิจัยเป็นงานอีกรูปแบบหนึ่งในการสร้างขบวนการในกิจกรรมต่างๆ ด้วยความคิดของคนหลายๆ คนที่มานั่งวิเคราะห์ข้อมูลให้เด่นชัดในหลักของความจริง และความถูกต้องตามความต้องการของชุมชนโดยชุมชนเป็นคนจัดการเอง

เป็นขบวนการที่ให้คำตอบ แก่ปัญหาของชุมชน ต้องการเห็นความอุดมสมบูรณ์ของพันธุ์ไม้ในป่าชายเลนให้อยู่คู่กับชุมชนตลอดไป ให้มีความยั่งยืนทั้งพันธุ์ไม้ และพันธุ์สัตว์น้ำนานาชนิด

งานวิจัยทำให้คนมีความคิดจัดการคนในชุมชนมีความคิดเป็นหนึ่งเดียว

งานวิจัยสร้างจิตสำนึกให้คนมีส่วนร่วมมากขึ้นในชุมชนจากเมื่อก่อนที่ผ่านมามีความรู้สึกว่าคนในชุมชนมีแนวร่วมมากขึ้นเรื่อยๆ งานวิจัยสอนให้รู้ปัญหาชุมชน " ตนเองแต่ก่อนเขียนหนังสือไม่ค่อยเป็น เพราะงานวิจัยทำให้เขียนเป็น ทำโครงการต่างๆ เป็น ได้รู้ประวัติศาสตร์หมู่บ้านตนเอง และได้แก้ปัญหาให้กับชุมชนของตนเอง ได้รู้จักหน่วยงานราชการ ทำให้มีความรักชุมชน "

ความรู้สึกต่อทีมวิจัยด้วยกัน (มะอีสา นาวาเดช 1 ในทีมวิจัย 6 คน)

เมื่อเริ่มแรกทีมวิจัยทำอยู่ด้วยกัน 6 คน มะอีสา เป็นผู้ประสานงานในทีม เขาประสบอุบัติเหตุด้วยรถจักรยานยนต์เสียหลักชนกับเสาไฟฟ้าเสียชีวิตในค่ำวันที่ 29 พฤษภาคม 2546 ซึ่งสร้างความเสียใจแก่ลูกเมียญาติมิตร และเพื่อนพ้อง ช่วงที่ทีมจะเปิดเวทีโครงการนำเสนองานวิจัย ทำให้ขาดบุคลากรคนดีๆ ของทีมไป 1 คน จนเหลือ 5 คน ในช่วงนั้นทุกคนเศร้าซึมเสียใจในการจากไปของเพื่อนร่วมทีมที่ไม่มีวันหวนกลับ (ไปไม่กลับ กลับไม่คืน ฟันไม่มี) เขาเป็นคนหนึ่งที่เอาใจใส่กับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ก่อนจะมาถึงวันสำเร็จ เขาเป็นคนที่ร่วมชวนให้งานวิจัยป่าชายเลนบ้านคลองลัดดีสำเร็จลงด้วยดี ทีมขอจดจำไว้ไม่ลืม

ภาคผนวก

กฎระเบียบป่าชายเลนชุมชนบ้านคลองลิ้นหมูที่ 3 ตำบลสาคร อำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล
ว่าด้วยการเป็นสมาชิก

1. ต้องเป็นคนที่มิถูกลำเนาอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ 3 บ้านคลองลิ้นหมู ต.สาคร อ.ท่าแพ จ.สตูล เท่านั้น นอกเหนือจากนั้นขึ้นอยู่กับดุลพินิจของคณะกรรมการ
2. ครอบครัวหนึ่งต้องเป็นสมาชิกอย่างน้อย 1 คน และต้องมีอายุครบ 18 ปี บริบูรณ์
3. สมาชิกต้องเข้าร่วมกิจกรรมกับทางชุมชนเมื่อคณะกรรมการกำหนด
4. บุคคลใดที่ประสงค์จะเป็นสมาชิก ต้องสมัครด้วยตนเองพร้อมนำหลักฐานดังนี้ ลำเนาบัตรประจำตัวประชาชน พร้อมค่าสมัครคนละ 5 บาท

ว่าด้วยการใช้ประโยชน์จากไม้

บุคคลใดที่ยังไม่ได้สมัครเป็นสมาชิกไม่มีสิทธิ์ใช้ไม้เด็ดขาดจริงได้

1. ต้องมาสมัครเป็นสมาชิกก่อนแล้วมีสิทธิ์ใช้ไม้
2. สมาชิกต้องรู้การแบ่งโซนพื้นที่การใช้สอยไม้ในป่าโดยมีการติดป้ายบอก
3. สมาชิกที่ต้องการใช้ไม้ต้องมาขอใบแสดงความจำนงจากคณะกรรมการและกรอกข้อมูลตามความต้องการเสร็จแล้วยื่นให้กับคณะกรรมการภายใน 3 วัน และเสียค่าธรรมเนียมครั้งละ 10 บาท (หลังจากผ่านการบริหาร 90 วัน แล้ว) ต้องใช้ตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ นำมาทำบ้านเรือน, ซ่อมแซมบ้าน, ยกหน้า, ทำรั้ว, คอกสัตว์, หลักเรือ, หลักโพงพาง, สะพาน หรือทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ
4. สมาชิกคนใดที่ได้ใช้ประโยชน์จากไม้ไปแล้วต้องปลูกทดแทนในอัตราส่วน 1 ต้น เท่ากับ 5 ต้น พร้อมกับรักษาและฟื้นฟู
5. ห้ามตัดไม้เพื่อขายทั้งคนในหมู่บ้านและนอกหมู่บ้าน เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว
6. สมาชิกคนใดต้องการใช้ประโยชน์จากไม้ แต่ไม่มีความสามารถตัดเองได้ ให้แจ้งเรื่องต่อคณะกรรมการเพื่อดำเนินการต่อไป
7. สมาชิกที่ต้องการใช้ประโยชน์ครั้งต่อไปต้องขอใบแสดงความจำนงใหม่

ว่าด้วยบทลงโทษการฝ่าฝืนกฎระเบียบ

1. สมาชิกคนใดที่ใช้ประโยชน์จากไม้เกินกว่าที่เขียนในใบแสดงความจำนง ถือว่าเป็นความผิด ต้องผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการเพื่อทำการลงโทษ
2. สมาชิกคนใดที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบคณะกรรมการต้องทำตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.1 คณะกรรมการต้องเข้าพูดคุยเพื่อทำความเข้าใจ และกล่าวตักเตือนไม่เกิน 2 ครั้ง
หากยังฝ่าฝืนให้คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาโทษ

2.2 บุคคลภายนอกเข้ามาตัดไม้โดยไม่ได้รับอนุญาตคณะกรรมการต้องพิจารณาโทษ

รายชื่อคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านคลองลิตี

1. นายบัว	ดาวนุ้ย	ตำแหน่ง	ประธาน
2. นายพล	ชะมดีพงษ์	ตำแหน่ง	รองประธาน
3. นายหมุด	ยามาเส้น	ตำแหน่ง	รองประธาน
4. นายวัชร	ยาวาหาบ	ตำแหน่ง	เลขานุการ
5. นายสาหมาด	หลังเส้น	ตำแหน่ง	ผู้ช่วยเลขานุการ
6. นางมะ	ทุมมาลี	ตำแหน่ง	ผู้ช่วยเลขานุการ
7. นายด้าด	ชาลุดีน	ตำแหน่ง	ฝ่ายกองทุน/บัญชี
8. นายกุสาแล๊ะ	บิสนุม	ตำแหน่ง	ฝ่ายกองทุน/บัญชี
9. นายอารอปัน	กอลาบันหลง	ตำแหน่ง	ฝ่ายกองทุน/บัญชี
10. นางอุสนา	หลังลิ้ง	ตำแหน่ง	ฝ่ายกองทุน/บัญชี
11. นางโฉน	ดาวนุ้ย	ตำแหน่ง	ฝ่ายกองทุน/บัญชี
12. นางตีป้อสา	เสียมไหม	ตำแหน่ง	ฝ่ายกองทุน/บัญชี
13. นายจะอาหรี	หยีโยไล๊ะ	ตำแหน่ง	ฝ่ายดำเนินงาน
14. นายหมาดล๊ะ	คลองยวน	ตำแหน่ง	ฝ่ายดำเนินงาน
15. นายอะหมาด	ยาวาหาบ	ตำแหน่ง	ฝ่ายดำเนินงาน
16. นายเสบ	แดวามาลัย	ตำแหน่ง	ฝ่ายดำเนินงาน
17. นายฝ่าอาด	ทุมมาลี	ตำแหน่ง	ฝ่ายดำเนินงาน
18. นายรมตัน	บูเทศ	ตำแหน่ง	ฝ่ายดำเนินงาน
19. นายยาฟาด	ตุ๊กกัน	ตำแหน่ง	ฝ่ายดำเนินงาน
20. นางสาวอุสนา	หยีโยไล๊ะ	ตำแหน่ง	ฝ่ายดำเนินงาน
21. นายบาโหม	อุเส้น	ตำแหน่ง	ฝ่ายดำเนินงาน
22. นายไช้	บุนหา	ตำแหน่ง	ฝ่ายดำเนินงาน
23. นายสอแล๊ะ	ศิริรัตน์	ตำแหน่ง	ฝ่ายดำเนินงาน

แบบสอบถาม “โครงการวิจัยการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการปศุสัตว์ชุมชนบ้านคลองลิตี”

☐ ป่าคลองพราย ☐ ป่าคลองลิตี ☐ ป่าคลองท่าจีน ☐ ป่าคลองนุ้ย ☐ ป่าคลองเพียะ

ในอดีตราว 30 ปี ที่ผ่านมา ☐ มีพันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์น้ำ สัตว์บก ชนิดใดบ้าง

ชื่อพันธุ์ไม้	ใช้ประโยชน์อย่างไรบ้าง	ใช้ส่วนไหนของไม้ / ทำอย่างไร	มีขนาดเท่าไร	อยู่บริเวณไหน (ชุกชุม)
ชื่อพันธุ์สัตว์น้ำ	ประโยชน์	ใช้ส่วนไหนของไม้ / ทำอย่างไร	วิธีการจับ	อยู่บริเวณไหน
1.				
2.				
3.				
ชื่อพันธุ์สัตว์บก	ใช้ประโยชน์อย่างไรบ้าง	ใช้ส่วนไหนของไม้ / ทำอย่างไร	วิธีการจับ	อยู่บริเวณไหน
1.				
2.				

☐ มีการจัดการบริหารป่าอย่างไรบ้าง

◆ ช่วงที่ 1 ก่อนการสัมมนา

1. สภาพน้ำ สภาพลำคลองเป็นอย่างไรบ้าง.....
2. มีหน่วยงานไหนที่เข้ามาดูแลบ้าง.....
3. แบ่งเขตการดูแลการใช้สอยอย่างไร.....
4. ผลจากการจัดการเป็นอย่างไร.....
5. ชาวบ้านได้เข้าร่วมกิจกรรมอะไรบ้าง.....

◆ ช่วงที่ 2 มีการสัมมนา

1. สภาพน้ำลำคลองเป็นอย่างไรบ้าง.....
2. มีหน่วยงานไหนที่เข้ามาดูแลบ้าง.....
3. แบ่งเขตการดูแลการใช้สอยอย่างไร.....
4. ผลจากการจัดการเป็นอย่างไร.....
5. ชาวบ้านได้เข้าร่วมกิจกรรมอะไรบ้าง.....

☐ ป่าคลองพราย ☐ ป่าคลองลิตี ☐ ป่าคลองท่าจีน ☐ ป่าคลองนุ้ย ☐ ป่าคลองเพียะ

ในปัจจุบัน มีพันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์น้ำ สัตว์บก อะไรบ้าง

ชื่อพันธุ์ไม้	ใช้ประโยชน์อย่างไรบ้าง	ใช้ส่วนไหนของมัน / ทำอย่างไร	มีขนาดเท่าไร	อยู่บริเวณไหน (ชุกชุม)
1.				
2.				
3.				
ชื่อพันธุ์สัตว์น้ำ	ใช้ประโยชน์อย่างไรบ้าง	ใช้ส่วนไหนของมัน / ทำอย่างไร	วิธีการจับ	อยู่บริเวณไหน
1.				
2.				
3.				
ชื่อพันธุ์สัตว์บก	ใช้ประโยชน์อย่างไรบ้าง	ใช้ส่วนไหนของมัน / ทำอย่างไร	วิธีการจับ	อยู่บริเวณไหน
1.				
2.				
3.				

☐ ขณะนี้มีการจัดการบริหารป่าอย่างไรบ้าง

1. สภาพน้ำ สภาพลำคลองเป็นอย่างไรบ้าง.....
2. มีหน่วยงานไหนที่เข้ามาจัดการบ้าง.....
3. จัดการอย่างไร.....
4. ชาวบ้านได้เข้าร่วมอย่างไรบ้าง
5. ถ้าให้ดีกว่านี้ท่านคิดว่าควรมีการจัดการอย่างไร เพราะเหตุใด.....

ชื่อ.....สกุล.....

บ้านเลขที่.....อายุ..... ผู้ให้สัมภาษณ์

...../...../..... วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์

ประวัติทีมวิจัย

1. นายดิน ชาลูเด็น

เกิด 1/ ม.ค. / 2508

ที่อยู่ปัจจุบัน 17/1 หมู่ที่ 3 ต.สาคร อ.ท่าแพ จ.สตูล

การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านสาคร
ได้ ต.สาคร อ.ท่าแพ จ.สตูล

ประสบการณ์

- ประธานกลุ่มออมทรัพย์บ้านคลองลิติ
- กรรมการมัสยิดบ้านคลองลิติ
- กรรมการป่าชุมชนบ้านคลองลิติ

2. นายวัชร ยาวาหบ

เกิด 1/ ม.ค. / 2508

ที่อยู่ 30 หมู่ที่ 3 ต.สาคร อ.ท่าแพ จ.สตูล

การศึกษา

- จบชั้นมัธยมตอนปลาย โรงเรียนศาสนูปถัมภ์
จ.ปัตตานี

ประสบการณ์

- กรรมการมัสยิดบ้านคลองลิติ(บิลาล)
- กรรมการกลุ่มออมทรัพย์บ้านคลองลิติ
- เลขานุการคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้าน
คลองลิติ
- เลขานุการกรรมการป่าชุมชนบ้านคลองลิติ
- กรรมการชมรมประมงพื้นบ้านจังหวัดสตูล
- ครูใหญ่โรงเรียนยามีอัลอิสลามียะ (ศูนย์อบรม
จริยธรรมอิสลาม
- ผู้ประสานงานโครงการชักทอดเครือข่ายพลังชุมชน
พลังแผ่นดิน อำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล

3. นายลาหมาด หลังเส้น

เกิด 1/ ม.ค. / 2496

ที่อยู่ 61/1 หมู่ที่ 3 ต.สาคร อ.ท่าแพ จ.สตูล

การศึกษา

- จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านสาครเหนือ
ต.สาคร อ.ท่าแพ จ.สตูล

ประสบการณ์

- กรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านคลองลิดี
- กรรมการประชาคมหมู่บ้านบ้านคลองลิดี
- กรรมการป่าชุมชนบ้านคลองลิดี
- รองประธานศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีบ้านคลองลิดี

4. นายบ่าว ดาวนุ้ย

เกิด 1/ ม.ค. / 2493

ที่อยู่ปัจจุบัน 9 หมู่ที่ 3 ต.สาคร อ.ท่าแพ จ.สตูล

การศึกษา

- จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านสาครใต้
ต.สาคร อ.ท่าแพ จ.สตูล

ประสบการณ์

- กรรมการมัชยัดบ้านคลองลิดี
- กรรมการกลุ่มออมทรัพย์บ้านคลองลิดี
- ประธานคณะกรรมการป่าชายเลนบ้านคลองลิดี

5.นายพล ชะมัดพงศ์

เกิด 21 / พ.ค. / 2503

ที่อยู่ 23 หมู่ที่ 3 ต.สาคร อ.ท่าแพ จ.สตูล

การศึกษา

- จบมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสมบูรณวิทยากร อ.เมือง จ. อำนาจเจริญ

ประสบการณ์

- อดีตผู้จัดการฝ่ายการตลาด บริษัททวิทัศน์อิเล็กทรอนิกส์
- ผู้จัดการฝ่ายการตลาด บริษัท สยามกรุ๊ป
- ประธานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านคลองลิ้น
- กรรมการโรงเรียนบ้านสาครใต้
- กรรมการปายาเลนบ้านคลองลิ้น
- ประธานศูนย์ฝึกทักษะอาชีพ เฟอร์นิเจอร์ไม้บ้านคลองลิ้น
- ที่ปรึกษากลุ่มออมทรัพย์บ้านคลองลิ้น

6.นายมะอีชา นาวาเดช

ที่เกิด 1 / ม.ค. / 2512

ที่อยู่ 17/2 หมู่ที่ 3 ต.สาคร อ.ท่าแพ จ.สตูล

การศึกษา

- จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านสาครใต้ ต.สาคร อ.ท่าแพ จ.สตูล

ประสบการณ์

- สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านคลองลิ้น
- สมาชิกปายาเลนบ้านคลองลิ้น

โครงการ ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชายเลนบ้านคลองลิ้น ตำบลสาคร อำเภอกำแพง จังหวัดสตูล

รายงานสรุปการเงินในรอบ 28 เดือน

ชื่อหัวหน้าโครงการ นายดัด ชาลูเดิน

รายงานในช่วงตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2546 ถึงวันที่ 31 สิงหาคม 2548

รายจ่าย

หมวด	รายจ่ายสะสม งวดก่อนยกมา	รายจ่าย งวดปัจจุบัน	รวมรายจ่าย สะสมรวม	งบประมาณ ที่ตั้งไว้	คงเหลือ หรือเกิน
1. ค่าตอบแทน	20,400	8,600	29,000	34,000	5,000
2. ค่าใช้สอย	36,650	38,854.50	75,504.50	68,150	7,354.50
3. ค่าวัสดุ	635	890	1,525	11,850	10,325
รวม	57,685	48,344.50	106,029.50	114,000	7,970.50

จำนวนเงินที่ได้รับและจำนวนเงินที่คงเหลือ

จำนวนเงินที่ได้รับ

งวดที่1	67,700	บาท	เมื่อ 23 / 05 / 2546
งวดที่ 2	39,403.08	บาท	เมื่อ 9 / 03 / 2547
ดอกเบี้ยครั้งที่ 1	81.92	บาท	เมื่อ 1 / 07 - 30/09 - 31/12/2546
ดอกเบี้ยครั้งที่ 2	402.18	บาท	เมื่อ 1 / 07 - 30/06 - 31/12/2547
ดอกเบี้ยครั้งที่ 3	200.86	บาท	เมื่อ 1 / 07 - 30/06/2548
รวม	107,788.04	บาท	

ค่าใช้จ่าย

งวดที่1 เป็นเงิน	57,685	บาท
งวดที่2 เป็นเงิน	48,344.50	บาท
รวม	106,029.50	บาท
จำนวนเงินคงเหลือ	1,758.54	บาท

ลงนามหัวหน้าโครงการ

นายดัด ชาลูเดิน

ลงนามฝ่ายการเงินโครงการ

นายวิชาญ วัฒนศิริ

นาย...
นายทวด ช่างทวน

นายโครงการปลูกป่าชาย เลนบ้านคลองลัด

ปีพ.ศ. ๒๕๖๕

สหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัด

บัญชีเลขที่ 0000007253 เลขทะเบียน 90004533 กลุ่มที่ 95

04/01/2548	จ/ส	500.00		8,599.79	12
05/01/2548	จ/ส	1,500.00	ได้รับเงิน	7,099.79	13
28/01/2548	จ/ส	1,000.00		6,099.79	14
07/02/2548	จ/ส	1,000.00		5,099.79	15
02/03/2548	จ/ส	2,000.00		3,099.79	16
22/04/2548	จ/ส	500.00		2,599.79	17
28/04/2548	จ/ส	500.00		2,099.79	18
16/06/2548	จ/ส	1,000.00		1,099.79	19
01/07/2548	ย/ม	๓.๖๖ ๕๐๑.๕๖ (๕๐๑.๖๖) 1,300.51		1,300.51	20

รวมเงินต้น ๕,๐๐๐.๐๐
รวมเงินต้น ๕,๐๐๐.๐๐

910 - 1 - 74885 - 8

สำนักงาน
Office

บัญชีเลขที่
Account No 910-1-74885-8

ชื่อบัญชี
Account Name

ส่ง. การจัดกาารบ่าชายเลนบ้านคลองลิตี

ทะเบียนรถที่ S/A B 2397271.

4.1.23 1245.500.000

932 HALL, J. J.

DATE	TIME	FROM	TO	AMOUNT	CURRENCY	REMARKS
30/03/47	010	NCA	*****	49,000.00		*****2'3.11
30/06/47	910	INP		10.11		222.25
				10.16		222.35 9400
30/06/48	0	INP		10.11		222.53 9400

ถั่วชนิดแรก “ถั่วเหลือง” ไปเจตนาปลูกถั่วดำภายใน

FOR INFORMATION ONLY: "CODE" ABOVE, PLEASE SEE INSIDE BACK COVER

ทะเบียนรถที่ S/AB **2397271**